

Beretning

fra udvalget angående

I. forslag til patentlov,

II. forslag til lov om ændringer i lov om hemmelige patenter og

III. forslag til lov om ændring i lov om arbejdstageres opfindelser.

(Afgivet den 22. september 1967).

Udvalget har på 15 møder fortsat den i folketingsåret 1965-66 påbegyndte og i folketingsåret 1966-67 1. samling videreførte gennemgang af lovforslagene. Udvalget har herunder haft 4 samråd med handelsministeren samt aflagt besøg i direktoratet for patent- og varemærkevæsenet.

Der er i udvalget i indværende folketingsår modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra CONOPA (Det nordiske Sandefjordsudvalg), Danmarks Rederiforening, De danske Patentagenters Forening (Patentagentforeningen), Industrirådet, Landbrugsrådet, Lehmann & Ree og Radio-Industriens Patentforening.

Som det vil fremgå af udvalgsberetningen fra folketingsåret 1965-66, blev der i august 1966 efter svensk indbydelse indledt et fællesnordisk samarbejde mellem parlamentsudvalgene i Finland, Norge, Sverige og Danmark med henblik på at opretholde den ensartethed i udformningen af den nordiske patentlovgivning, som efter de forudgående forhandlinger i Nordisk Råd og forhandlinger mellem embedsmænd fra de fire nordiske lande var nedlagt i de i disse lande fremsatte forslag til en ny patentlovgivning.

Det nordiske samarbejde om patentlovgivning i Finland, Norge, Sverige og Danmark er blevet fortsat i folketingsårets 2. samling, idet der den 14.-15. april 1967 i København afholdtes et nyt møde mellem

repræsentanter for vedkommende parlamentsudvalg. Et yderligere møde fandt sted i Oslo den 9. og 10. juni 1967. I samtlige fællesnordiske møder har tillige deltaget sagskyndige embedsmænd fra de fire lande.

Under de fællesnordiske møder har man drøftet en række væsentlige principielle spørgsmål, og der er opnået enighed om at foretage nogle ændringer i de fremsatte patentlovsforslag. For enkelte af ændringsforslagenes vedkommende er der dog tale om specielle danske ændringer, som imidlertid alle har en sådan karakter, at de ikke kommer i konflikt med den grundliggende idé om et fællesnordisk patentlovssamarbejde, som de fire landes patentlovsforslag bygger på. En række ændringsforslag, som blev fremført fra dansk side på mødet i Oslo, vandt ikke fornøden tilslutning fra de andre landes repræsentanter og er derefter blevet frafaldet. Det skal særlig nævnes, at det blev foreslået at indføje følgende som nyt stk. 2 i § 5:

„Stk. 2. Endvidere kan, uanset at der er meddelt patent på en opfindelse, genstande, der er medfulgt som tilbehør til samfærdselsmidler, indkøbt i udlandet for dansk regning, eller til dansk skib, der er istandsat i udlandet, vedvarende bruges som sådanne her i landet“.

Som anført viste forslaget sig imidlertid ikke gennemførligt.

Som bilag til nærværende beretning er optrykt en udtalelse fra det nordiske møde i København, som indeholder de punkter, om hvilke der er opnået fællesnordisk enighed. Endvidere er som bilag optrykt dels en udtalelse afgivet af venstres medlemmer af

udvalget, dels en række henvendelser, som er fremsendt til udvalget.

Udvalget har ikke haft mulighed for at tilendebringe sit arbejde med lovforslagene i indeværende folketingssamling.

P. u. v.

Lis Groes,
formand.

Bilag 1.

Udtalelse til de parlamentariske udvalg fra møde i det fællesnordiske udvalg om patentlovgivning.

På et møde i København i dagene 14. og 15. april 1967 mellem repræsentanter for vedkommende parlamentsudvalg i Danmark, Finland, Norge og Sverige drøftedes de i de nordiske lande fremsatte forslag til ny patentlov.

På mødet opnåedes enighed om:

- at* søge en ensartet nordisk patentlovgivning vedtaget efter de retningslinjer, som har fundet udtryk i de foreliggende lovforslag. Denne lovgivning bør søges tilvejebragt med henblik på ikrafttræden den 1. januar 1968;
- at* indførelsen af systemet med „nordiske patentansøgninger“ i overensstemmelse med lovforslagenes kapitel III snarest bør optages til drøftelse regeringerne imellem;
- at* bestemmelse i henhold til kap. XI, punkt 1, stk. 2, om patent på opfindelser af næringsmidler og lægemidler ikke bør meddeles, førend tilsvarende ændringer er gennemført i et flertal af de større industrilande, samt at — udover de undtagelser fra patenterbarhed, som omtales i nævnte overgangsbestemmelse — andre nugældende undtagelser fra patenterbar-

- hed på levnedsmiddelområdet kan oprettholdes i en overgangsperiode;
- at* anmode de komiteer, som behandler spørgsmålet om en nordisk ankeinstans, om inden én måned at fremkomme med en foreløbig redegørelse for, hvordan komiteerne har tænkt sig en fællesnordisk ankeinstans etableret;
- at* der i maj måned afholdes et møde i Oslo til endelig gennemgang af lovforslagene, herunder kapitel III, og
- at* opfordre de nordiske regeringer til nøje at følge den internationale udvikling vedrørende provisoriske patenter og forundersøgelsesinstitutter særlig i lyset af et eventuelt kommende europæisk patentsamarbejde.

Et *mindretal* (Knud Thomsen, Danmark) tager dog forbehold over for ordene: „vedtaget efter de retningslinjer, som har fundet udtryk i de foreliggende lovforslag“ i punkt 1, idet mindretallet mener, at den i udtalelsens sidste punkt angivne fremgangsmåde rummer en bedre mulighed for et nordisk patentlovssamarbejde, som derfor bør indgå i de aktuelle overvejelser.

Bilag 2.**FOLKETINGET**

Den 2. juni 1967.

På et partimøde i dag har vi drøftet venstres stilling til patentlovsforslaget på grundlag af det i dag modtagne notat om regeringens stilling og med henblik på det kommende fællesnordiske møde i Oslo, og jeg skal om partiets stilling oplyse følgende.

På nuværende tidspunkt, hvor spørgsmålet om vor tilslutning til fællesmarkedet endnu er uafklaret og der er mulighed for, at enkelte af de nordiske lande bliver medlemmer og andre kommer til at stå uden for EEC, finder Venstre det betænkeligt at indføre den i lovforslagets kapitel III nævnte patentordning med fællesnordiske patenter. Jeg henviser her til mine udtalelser ved 1. behandling og på det nordiske møde i København, bil. 60, s. 4. Dette hensyn kan efter venstres opfattelse ikke imødekommes ved at vedtage kapitel III, men henskyde ikrafttrædelsen til et af folketinget fastsat senere tidspunkt. Efter venstres opfattelse må kapitel III udgå af lovforslaget, for at dette kan gennemføres.

Den i kapitel III omtalte nordiske patentordning bør derefter tages op til særskilt overvejelse sammen med spørgsmålet om en fællesnordisk ankedomstol, hvormed det er nøje sammenknyttet. Herved opnås tillige, at spørgsmålet om indførelse af et fællesnordisk forundersøgelsesinstitut og spørgsmålet om overgang til provisoriske patenter kan tages op til realitetsovervejelse. Venstre har ikke taget endelig stilling til spørgsmålet om provisoriske patenter, men lægger vægt på, at EEC-konventionsudkastet bygger på provisoriske patenter.

Herudover må venstre lægge megen vægt på den stærke kritik, som erhvervsorganisationerne, Industrirådet og Landbrugsrådet har rettet mod forslaget om at ophæve de nugældende undtagelsesbestemmelser for næringsmidler, fremgangsmåder ved fremstilling af næringsmidler, lægemidler, kemiske forbindelser og mikrobiologiske fremgangsmåder på landbrugsområdet (hvorom henvises bl. a. til landbrugsministeriets udtalelse). Disse erhvervs synspunkter er der efter vor opfattelse ikke lagt tilstrækkelig vægt på ved udarbejdelsen af lovforslaget, og venstre må modsætte sig en ophævelse af disse undtagelsesbestemmelser, idet det af handelsministeren herom nu stillede forslag om en ikke nærmere fastlagt overgangsperiode for fremgangsmåder ved levnedsmidler ikke kan godkendes.

Under forudsætning af, at regeringen kan tiltræde, at lovforslagets kapitel III udgår af forslaget og de nævnte undtagelsesbestemmelser opretholdes, vil venstre i øvrigt medvirke til lovforslagets gennemførelse, hvorved der vil være skabt nordisk rets-enhed på dette område, uden at vor stilling til patentsamarbejdet i fællesmarkedet er foregrebet, og uden at vore erhverv gennem ophævelse af gældende undtagelsesbestemmelser vil komme i vanskeligheder over for udenlandsk konkurrence.

Vi håber, det vil være muligt at vinde tilslutning for disse synspunkter også fra de øvrige nordiske lande ved det forestående nordiske møde i Oslo.

Med venlig hilsen

Ib Thyregod.

Til formanden for folketingets patentlovsudvalg.

Bilag 3.

INDUSTIRAADET

Den 15. august 1966.

Industriraadet har, siden de første skridt blev taget til at revidere den gældende patentlov og indføre et system med nordiske patentansøgninger, nøje fulgt administrationens arbejde hermed og ved en række lejligheder givet udtryk for Raadets synspunkter vedrørende foreliggende udkast.

Industriraadets hovedkommentarer fremsattes ved skrivelse af 31. oktober 1962 med 8 bilag til den danske komité for nordisk patent (vedrørende den præliminære betænkning angående nordisk patentlovgivning), ved de nordiske industriforbunds fællesskrivelse af 12. juni 1964 til de nordiske handels- og industriministerier og ved Raadets skrivelse af 23. juni 1964 til handelsministeriet (begge vedrørende den endelige betænkning angående nordisk patentlovgivning); genpart af disse skrivelser vedlægges som bilag A, B og C.*

Disse skrivelser giver også i dag udtryk for Industriraadets synspunkter vedrørende den foreslåede nye patentlovgivning og har på en række punkter, hvor Raadets bemærkninger ikke er fulgt i lovforslaget, fortsat betydning for Folketingsudvalgets arbejde, navnlig med henblik på systemet vedrørende nordiske patentansøgninger, patent på levnedsmidler og fremgangsmåder til fremstilling heraf, virksomhedsopfindelser og tvangslicens på grund af tungtvejende almene interesser. Raadet vil nedenfor fremsætte sammenfattende bemærkninger vedrørende disse punkter.

Industriraadet deler imidlertid fortsat den opfattelse, at de nordiske patentlove bør harmoniseres og moderniseres, og at lovforslaget er velegnet i så henseende med de modifikationer, der følger af den af Raadet i denne skrivelse med bilag fremførte kritik.

Inden for alle forprøvende lande er der enighed om, at de legale og administrative rammer om patentretten er ude af trit med udviklingen, og at radikale ændringer må foretages, hvis man skal opnå, at patentvæsenerne kan virke med den fornødne effektivitet.

Det anses overalt for ønskeligt, at der etableres en retlig og praktisabel ordning, således at et patent kan udstedes hurtigt efter, at ansøgning derom er indleveret, og at patentet får retsvirkninger, der let lader sig erkende og håndhæve.

Inden for lande, der som EEC er kædet sammen i et fælles marked, er der tillige en tendens til at udvide det territorium, hvori et patent beskyttes, til hele det fælles marked gennem oprettelse af et fælles patentvæsen i videste forstand.

Under de i sin tid forestående drøftelser om et nordisk fællesmarked og en nordisk toldunion var det derfor også naturligt, at Nordisk Råd foranstaltede en undersøgelse af, om der kunne skabes et virkeligt og effektivt virkende nordisk retsfællesskab med et fælles patent, en fælles patentmyndighed og en fælles instans til pådømmelse af klager, krænkelse og spørgsmål om tvangslicens. Skabelsen af et nordisk fællesmarked blev imidlertid som bekendt senere skrinlagt.

Det foreliggende lovforslags bestemmelser om nordisk samarbejde på patentområdet indskrænker sig helt og holdent til den administrative proces, der går forud for patentets udstedelse, med det angivne formål at opnå besparelser i patentdirektoraternes arbejdsbyrde og dermed følgende hurtigere ekspedition ved elimination af de såkaldte dubletansøgninger. Når patentet er udstedt, falder samarbejdet bort, idet en nordisk

* Ikke optrykt.

patentansøgning da er resulteret i tre eller fire separate patenter med gyldighed i hvert sit land.

Det spørgsmål, der herefter skal tages stilling til, er dels, om det angivne formål kan ventes opnået i rimelig udstrækning, dels og navnlig, om de virkninger, systemet i øvrigt medfører, er gavnlige eller skadelige for det danske erhvervsliv.

Det er langt fra godtgjort, at de tilsigtede arbejdsbesparelser og forenklinger faktisk opnås ved overgangen til det foreslåede system. Man har skønnet, at det ville blive tilfældet; men som ofte påpeget, bl. a. af Industriraadet, er dette skøn behæftet med betydelig usikkerhed, og systemet kan — selv under de heldigste omstændigheder — kun medføre en forbigående og delvis lettelse i det arbejdspress, der hviler på patentmyndighederne i de nordiske lande.

Det er Raadets opfattelse, at skabelsen af systemet med nordiske patentansøgninger ikke vil resultere i mærkbare praktiske fordele, men tværtimod igennem sin eksistens virke stærkt hæmmende på sådanne gennemgribende ændringer i forprøvelsessystemet, eventuelt dets fuldstændige afskaffelse, som alene vil kunne løse problemet med den stadigt stigende balance af ikke-færdigbehandlede ansøgninger på længere sigt. Hvis systemet først er indført, kræver sådanne ændringer jo vedtagelse af samtlige fire landes myndigheder og parlamenter.

Som nævnt er det lidet sandsynligt, at systemet i praksis vil medføre den af patentlovskomiteerne forudsatte arbejdsbesparelse, fordi de udenlandske patentansøgere ganske naturligt vil øge deres interesse for det nordiske marked, når patenter for tre eller fire af de nordiske lande kan søges under ét. Dette accepteres for så vidt også af komiteerne i betænkningerne, men de anslår alene virkningen heraf til at medføre en forøgelse af ansøgningstallet på 10 pct. Dette tal er imidlertid rent gæteri.

Raadet har den opfattelse, at tallet vil blive væsentligt højere og henviser i denne forbindelse til bilag A, underbilag 2, specielt pag. 2 og 3, hvoraf særligt skal fremhæves, at udenlandske koncerner vil betragte Norden som ét patentområde, dels på grund af det nordiske patentansøgningssystem, dels fordi udøvelse i ét nordisk land formentlig vil blive anset for tilstrækkeligt til

at hindre meddelelse af tvangslicens i hele Norden på grund af manglende udøvelse.

En mærkbar arbejdsbesparelse for patentdirektoraterne og en dermed følgende hurtigere ekspeditionstid for ansøgerne om patent bliver der altså efter Raadets opfattelse ikke tale om. Derimod opnår disse ansøgere den fordel, at de nu kan dække hele Norden med én ansøgning, hvilket skulle betyde både en besparelse i afgifterne for ansøgningen og for honorar til patentagenten. Dette skulle altså være til fordel for industrien. Ved anskuelsen af eksisterende patenter med gyldighed i Danmark er det imidlertid et karakteristisk træk, jfr. den endelige betækning, pag. 93, tabel 2, at over 80 pct. af de til grund liggende ansøgninger hidrører fra udlændinge og over 70 pct. fra ikke-nordiske patenthavere. Der er altså ingen tvivl om, at de, der først og fremmest vil nyde fordelene ved systemet, vil blive udlændinge, fortrinsvis de store udenlandske industrikoncerner, der har kapital og forskningspersonel i tilstrækkeligt omfang til at udøve opfindervirksomhed i større stil. Og systemet vil som nævnt utvivlsomt bevirke, at den i forvejen meget høje procentvise udenlandske dækning af patenter i Danmark vil stige yderligere.

De fordele, dansk industri opnår ved systemets indførelse, er altså nærmest mikroskopiske, medens det til gengæld vil medføre åbenbare ulemper for denne (og den norske) industri, og det forekommer nu som før Raadet helt uforståeligt, at man for at opnå minimale praktiske administrative fordele vil udsætte landets hovednæringsvej herfor.

Det erkendes fra alle sider, at indførelsen af systemet vil medføre, at der vil blive udstedt mindst tre gange så mange patenter med gyldighed i Danmark som under den i dag gældende lov. Raadet har nærmere i bilag A, underbilag 2, pag. 5, jfr. pag. 1-2, begrundet og fastholder, at det let kan komme til at dreje sig om en femdobling. At en så kraftig forøgelse af patentdækningen, der for over 80 pct.s vedkommende vil falde på udenlandske hænder, jfr. ovenfor, vil være til skade og ulempe for dansk industri, turde være klart.

På den ene side vil de mange yderligere tilkommende patenter forhindre virksomhedernes aktivitet på de områder, der under det nye system i modsætning til under den

gældende lov vil blive monopolbelagt af patenthaverne eller gøre denne aktivitet betinget af tyngende licensafgifter, hvis det overhovedet kan lykkes virksomhederne at få en frivillig eller tvungen licensordning. Dette resultat kan meget vel komme til at foreligge for sådanne opfindelser, hvor den danske virksomhed har øvet en tilsvarende indsats som patenthaverens uden at kende dennes arbejde med opfindelsen, idet der ofte i nutidens stærkt industrialiserede samfund uafhængigt af hinanden vil blive gjort ensartede opfindelser med korte tidsintervaller. Det er således — i modsætning til hvad handelsministeren antydede i sin forelæggelsestale — mange andre end den egentlige plagiator, som efter systemets indførelse vil hævnes af den forøgede patentudstedelse.

Det blev ved samme lejlighed hævdet af handelsministeren, at Industriraadets frygt for flere patenter var ubegrundet, da en række af disse formentlig ville falde bort som følge af de med patentets alder stigende årsafgifter. Raadet deler ikke denne opfattelse, da årsafgifterne som allerede tidligere fremhævet, jfr. bilag C, pag. 2 medio, forventes at blive af meget beskednen størrelsesorden, indtil halvdelen af patenttiden er forløbet, og patenter opretholdes sjældent længere. Der er derfor intet grundlag for at antage, at sådanne patenter vil blive opgivet i den periode, hvor de har betydning.

På den anden side vil den forøgede patentaktivitet kræve en betydeligt øget overvågningsbyrde for dansk industri, der må sikre sig, at en påtænkt forbedring af selve produktet eller af fremgangsmåden til fremstillingen af det ikke er undergivet en andens eneret. Denne overvågningsbyrde må endda, som følge af at fire patentdirektorater i hver sin hovedstad kan udstede patenter med gyldighed for Danmark, udstrækkes til at omfatte samtlige offentliggjorte nordiske patentansøgninger fra hvert direktorat, selv om den pågældende danske industrivirksomhed alene opererer på hjemmemarkedet. Dette forhold synes handelsministeren ikke at have været opmærksom på, da han i sin forelæggelsestale tilbageviste industriens tidligere understregning af overvågningsbyrdens forøgelse og udstrækning.

Handelsministeren fremhævede tillige i sin forelæggelsestale, at den del af den danske industri, der eksporterer, allerede i dag

må tage patenterne i importlandene i betragtning. Dette er industrien naturligvis klar over; men der er forskel på at overvåge eksporten på ganske bestemte markeder for bestemte artikler og på at skulle holde sig helt generelt underrettet om selve grundlaget for sin eksistens (hjemmemarkedet), hvilket efter det foreslåede system som nævnt nødvendiggør overvågning også i de andre nordiske lande, en overvågning, der vil kræves selv i tilfælde af eksport til ikke-nordiske markeder.

Da patenter hidtil og en væsentlig tid fremover — bortset fra den eventuelle indførelse af det nordiske patentansøgnings-system — geografisk alene dækker den nations område, der har udstedt det, er det klart, at systemet virker diskriminatorisk mod dansk industri, der ikke får eller inden for en overskuelig fremtid kan ventes at få tilsvarende fordele ved patentdækning af flere ikke-nordiske nationer under ét. Ved indførelsen af et europæisk patent er det i dag sandsynligt, at Fællesmarkedet gør dette eksklusivt, således at det kun vil kunne søges af personer og firmaer, der er hjemmehørende i Fællesmarkedet. Selv om en sådan eksklusivitet ikke skulle blive resultatet af de for tiden standsede drøftelser om Europapatentet, vil dets gennemførelse i hvert fald have sin naturlige baggrund i et fælles marked og en på daværende tidspunkt allerede eksisterende toldunion med fælles ydre toldmure, et forhold, der som nævnt slet ikke er parallelt med Nordens, jfr. bilag A, pag. 1.

Såfremt systemet med nordiske patentansøgninger trods den danske industris modstand måtte blive indført, er det naturligvis fuldt korrekt og tilladt at forsvare sig mod en patentdækning, der er uberettiget, enten fordi patentretten juridisk ikke tilkommer patenthaveren — selv den langvarige nyhedsprøvelse og behandling af ansøgningerne giver som bekendt ingen garanti mod, at ugyldige patenter udstedes — eller fordi han ikke udøver sit patent i Norden. Et er i hvert fald givet: omkostningerne ved at få de rette forhold konstateret, det være sig ved omstødelse af patentet, ved opnåelse af en frivillig licens eller en tvangslicens, må fuldt og helt udredes af den danske virksomhed, der vil forsvare sig. Og i betragtning af at systemet som nævnt vil medføre et betydeligt øget antal ansøgninger med relation

til Danmark, vil der ikke være nogen tvivl om, at dansk industri vil føle sig tvunget til sådanne forsvarsforanstaltninger mod en stærkt forøget patentdækning.

Raadet har tidligere anført, at det afgørende for, om systemet bør gennemføres eller ikke, er, om det, alle forhold taget i betragtning, må anses at være til gavn eller skade for det danske erhvervsliv, hvorunder industrien med dens meget væsentlige andel af produktion og eksport må spille en fremtrædende rolle.

Når den danske regering ydermere forventer af industrien, at den skal forøge sin eksport med 15 pct. i løbet af perioden 1966-1970, må man se i øjnene, at Danmark simpelthen ikke har råd til at være et idealistisk foregangsland med hensyn til en patentintegration, der som påpeget alene kan have og som påvist vil få særdeles skadelige virkninger for industrien i sin helhed.

Industriraadet skal derfor henstille til Folketingsudvalget, at det nordiske patentansøgningsystem opgives, og at kapitel 3 følgende udgår af lovforslaget.

Patent på levnedsmidler og fremgangsmåder til fremstilling heraf.

Industriraadet er fortsat af den opfattelse, at en indførelse af muligheden for at patentere levnedsmidler og fremgangsmåder til fremstilling heraf vil være særdeles skadelig for hele den danske levnedsmiddelindustri.

Som nærmere redegjort for i bilag C er den danske levnedsmiddelindustri som følge af manglende kapitalressourcer nødsaget til at samarbejde om forskning på fælles forskningslaboratorier og forsøgscentre, og resultatet af denne forskning står frit til rådighed for samtlige deltagere i samarbejdet.

Der er ingen tvivl om, at dette samarbejde, der allerede har vist sig frugtbringende, vil blive udviklet og intensivet i fremtiden, såfremt der ikke gennem slettelse af undtagelsesbestemmelserne på levnedsmiddelområdet skabes alvorlige hindringer herfor.

Industriraadet anerkender de bestræbelser, de danske myndigheder har gjort for at imødekomme landbruget og industrien gennem initiativet til indførelse af artikel 12, § 1 (a), i Europarådets konvention til harmonisering af visse dele af den materielle patentret, for så vidt angår bibeholdelsen af

undtagelsesbestemmelsen for levnedsmidler i 10 år efter konventionens ikrafttræden, der efter artikel 9 først finder sted 3 måneder efter, at det ottende lands ratifikationsdokument modtages, ligesom Industriraadet anser det for en klar forbedring, at indførelsen af stofpatenter for levnedsmidler efter lovforslagets overgangsbestemmelers punkt 1, stk. 2, med bemærkningerne hertil harmonerer med det nævnte forbehold i Europarådskonventionen. Den danske levnedsmiddelindustri nærer dog fortsat ængstelse for, at det uanset den tilsagte overgangsperiode vil kunne blive skadeligt for dens fremtidige trivsel, at stofpatenter for levnedsmidler indføres på et senere tidspunkt, jfr. foranstående bemærkninger og bilag C, pag. 3-5. Rådet indstiller derfor til Udvalget at foranledige, at undtagelsesbestemmelsen genindføres i lovforslagets § 1, stk. 2.

For så vidt angår den specielt danske undtagelsesbestemmelse vedrørende patenteringen for fremgangsmåder til fremstilling af levnedsmidler, betragtes slettelsen af denne af den danske levnedsmiddelindustri som den absolut farligste, dels fordi det netop er på dette punkt, de store udenlandske industrikoncerner formentlig først og fremmest vil sætte ind på det danske patentmarked, under hensyn til at det er her, de fleste opfindelser vil finde sted, og under hensyn til at disse koncerner her har den største erfaring med patentering fra deres hjemland og andre eksportmarkeder, dels fordi dansk levnedsmiddelindustri af nærliggende årsager næsten totalt mangler erfaring på dette område.

Hertil kommer, at det set ud fra et dansk synspunkt forekommer helt urimeligt, at danske producenter uden overgangsbestemmelser med ét slag skal indstille sig på patenteringsmuligheder på dette ene område, hvor det under behandlingen af andre undtagelsesbestemmelser er blevet erkendt, at en overgangsperiode er nødvendig.

Selv om det nordiske patentansøgningsystem mod Industriraadets protest skulle blive gennemført, vil det derfor efter Raadets subsidiære opfattelse være et rimeligt mindstekrav til patentlovgivningen, at den længst mulige overgangsperiode indføres, også på dette område. Uanset at Raadet er klar over, at de andre nordiske lande ikke kan acceptere en for deres vedkommende

nyindførelse af undtagelsesbestemmelsen for fremgangsmåder til fremstilling af levnedsmidler på deres territorium, vil det forhold, at nordiske patenter, der vedrører de nævnte fremgangsmåder, ikke får gyldighed i Danmark, ikke kunne være af væsentlig betydning for systemet som sådant. Bibeholdelsen af denne undtagelsesbestemmelse skulle i så fald også kun gælde, indtil Europarådskonventionen træder i kraft. Tidspunktet for dansk ratifikation af konventionen foreslås derfor subsidiært udskudt til mindst 5 år efter patentlovens ikrafttræden.

Virksomhedsopfindelser.

Industriraadet har i sine tidligere udtalelser givet udtryk for den opfattelse, at den oprindeligt i lovudkastets § 7 alternativt medtagne bestemmelse, der svarer til den gældende lov nr. 142 af 29. april 1955 om arbejdstageres opfindelser, § 4, stk. 1, bibeholdes. Industriraadet kunne subsidiært acceptere den ordning, der fremgik af lovudkastet i den endelige betænkning, §§ 9 og 11, der i hvert fald ikke var til hinder for, at virksomheder som sådanne kunne få meddelt patent på en opfindelse.

Grunden til, at Industriraadet ønsker muligheden for, at virksomheder kan stå som opfindere, er på ingen måde et ønske om at tiltage sig en sådan ret på arbejdstageres bekostning, men alene at undgå de konflikter mellem arbejdstagere, som nu og da opstår om, hvem der er rette opfinder(e). Det er en naturlig følge af den industrielle udvikling, at opfindervirksomhed i stadig stigende grad finder sted i større virksomheders forskningsafdelinger på grundlag af et „team-work“, og det er undertiden særdeles vanskeligt at fastlægge, hvem der i relation til patentloven skal betragtes som opfinder(e). Selve opgavens stillelse vil ofte indicere de måder, hvorpå den kan løses, og det er ikke uforståeligt, at der mellem de enkelte arbejdstagere ikke sjældent opstår strid herom. Hvis virksomhedsopfindelsesbegrebet slettes, vil det fratage virksomhedens ledelse enhver mulighed for at løse konflikter mellem arbejdstagerne ved at gøre dem det begribeligt, at en fortsat uenighed vil medføre, at opfindelsen betragtes som en virksomhedsopfindelse. Dette er ikke noget formål for virksomheden i sig selv, men er alene påkrævet i alle parter inter-

esse for at redde arbejdsklimaet og undgå retssager mellem arbejdstagerne indbyrdes. Der henvises specielt til bilag A, underbilag 5, herom.

Ud fra det anførte skal Raadet henstille til Udvalget at bibeholde § 4 i lov om arbejdstageres opfindelser og genindføre en tilsvarende bestemmelse i lovforslaget, subsidiært benytte den mellemløsning, lovudkastet i den endelige betænkning i overensstemmelse med udkastet til Fællesmarkedets konvention om Europapatentet indeholder.

Når handelsministeren henviser til risikoen for ikke at kunne opnå patent i USA, fordi der i dette land kræves angivelse af en opfinder, må hertil bemærkes, at der Raadet bekendt ikke foreligger en eneste erfaring for, at forholdene i USA har forhindret meddelelse af patent på en dansk virksomhedsopfindelse. Industrien finder det derimod odiøst, at man generelt skal tvinges til at fingere en eller flere opfindere, hvor dette ikke svarer til de faktiske forhold, og betragter det som ret uforståeligt, at man i betragtning af det faktum, at opfindelser som nævnt nu næsten altid finder sted på grundlag af et „team-work“, vil ændre loven til at dække forhold, der tidligere eksisterede, men i dag nærmest må betragtes som historiske. Det er altså efter Raadets opfattelse den amerikanske lovgivning, der er forældet.

Tvangslicens på grund af tungtvejende almene interesser — lovforslagets § 47.

Som nævnt i bilag B er de nordiske industriforbund principalt af den opfattelse, at bestemmelsen om tvangslicens på grund af tungtvejende almene interesser burde udgå, idet bestemmelsen er så vagt formuleret, at det vil være særdeles vanskeligt for erhvervslivet at bedømme bestemmelsens konsekvenser. Erfaringen viser intet tilfælde, hvor en sådan bestemmelse har været savnet.

Såfremt Folketingsudvalget imidlertid mener at ville fastholde bestemmelsen, kan Raadet i alt væsentligt tiltræde bemærkningerne til lovforslagets § 47, sammenholdt med handelsministerens bemærkninger i forelæggelsestalen pag. 5, 2. spalte medio—pag. 6, 1. spalte. Det forekommer dog uheldigt for fortolkningen af bestemmelsen i eventuelle fremtidige sager, at bemærkningerne i handelsministerens forelæggelsestale

ikke er gentaget i bemærkningerne til § 47, hvor man naturligt vil søge fortolkningsbidrag. Det henstilles derfor, at spørgsmålet klarlægges i Udvalgets betænkning.

Man skal endvidere henlede opmærksomheden på, at der er betydelig uoverensstemmelse mellem bemærkningerne til det danske, norske og svenske lovforslag, idet de norske bemærkninger er særdeles kortfattede, medens de svenske for størstedelens vedkommende er identiske med de danske, men dog indeholder nogle uacceptable modificerende bemærkninger (Kungl. Maj:ts proposition nr. 40, år 1966, pag. 179, de sidste 4 linier, og pag. 180 øverst). Det vil formentlig være naturligt, om Udvalget under mødet i Stockholm den 29. og 30. ds.

foranlediger, at de norske og svenske bemærkninger bringes i overensstemmelse med de samlede danske.

Industriraadet lægger som allerede flere gange nævnt stor vægt på, at den nye patentlov i sin endelige skikkelse bliver til gavn for dansk industri og i hvert fald ikke kommer til at skade den, hvorfor man anmoder om tilladelse til foretræde i det møde, Folketingsudvalget afholder inden det fællesnordiske parlamentsudvalgsmøde i Stockholm den 29. og 30. ds.

Raadet forbeholder sig i øvrigt yderligere kommentarer under Udvalgets behandling af lovforslaget i den kommende folketingsamling.

P. r. v.

N. Arnth-Jensen.

/ Wigo Theilgaard.

Til folketingets patentlovsudvalg.

Bilag 4.

INDUSTRIRAADET

Den 8. september 1967.

Idet Raadet i øvrigt henviser til sine skrivelser til Udvalget af 15. august 1966 samt 6. februar* og 1. maj 1967*, ønsker man på nuværende tidspunkt under hensyn til den debat, der i den seneste tid har været om systemet med nordiske patentansøgninger og planerne om at iværksætte et system med en udsat prøvning, kort at fastslå Raadets synspunkter herom:

Det er fortsat Raadets opfattelse, at systemet med nordiske patentansøgninger, d. v. s. patentlovsforslagets kapitel III, ikke bør gennemføres.

Systemet vil, som ofte påvist, efter al sandsynlighed ikke medføre nogen eller i hvert fald ikke nogen væsentlig arbejdsbesparelse for patentdirektoratet.

Det er klart diskriminatorisk over for indlandets industri, idet det giver udlandet uden for Norden (mere end 70 pct. af samtlige her i landet indleverede patentansøgninger) fordele, som danske patentansøgere ikke får i udlandet.

Det vil ubestrideligt medføre mindst 3 gange (sandsynligvis op mod 5 gange) så mange patenter som nu.

Det vil følgelig betyde en stærkt øget overvågningsbyrde for dansk industri.

I denne forbindelse skal det præciseres, at det er urigtigt, når handelsministeren i dagspressen har udtalt, at der ikke i andre nordiske lande er modstand mod systemet, idet norsk industri ligesom dansk industri hele tiden har været udtalt modstander heraf, jfr. de udtalelser, Norges Industriforbund har afgivet om spørgsmålet.

I relation til handelsministerens udtalte opfattelse, at modstandere af systemet må betragtes som antinordiske, bør det klart understreges, at systemet vel er et resultat

af nordisk samarbejde, men af et samarbejde, der ubestrideligt som ovenfor nævnt for mindst 70 pct.s vedkommende alene kommer ikke-nordiske industrier til nytte og i samme størrelsesorden den indenlandske industri til skade i kraft af den i samme omfang øgede bundethed i industriens udfoldelse og forøgelse af overvågningsbyrden, og det er derfor vildledende at opfatte systemet som *nordisk*, der heldigvis normalt dækker foranstaltninger i fælles nordisk interesse.

Fra andre sider er der rejst andre væsentlige indvendinger mod de beregnede virkninger af systemet med nordiske patentansøgninger, bl. a. vedrørende skævheden i ansøgningernes fordeling på de nordiske patentmyndigheder. Her skal man blot fremhæve, at det på grundlag af hidtidige erfaringer i Holland vedrørende et system med udskudt prøvning med stor sandsynlighed er klargjort, at et sådant system uden væsentlige ulemper vil være et langt sikrere instrument til at bringe patentdirektoratets arbejdsbyrde ned og samtidig øge tempoet for behandlingen af de mere betydningsfulde patentansøgninger til gavn for alle industrier og uden diskriminatoriske islæt. Ved bedømmelsen af indførelse af et system med udskudt prøvning må det være af væsentlig betydning, ikke alene at Holland allerede i 1963 gennemførte dette system med særdeles gode erfaringer, men også at Vesttyskland har besluttet sig til at gå samme vej, ligesom det forslag til en revision af patentloven, der er fremsat i kongressen i USA, indeholder hjemmel til indførelse af tilsvarende system. Også en række andre lande har til en vis grad indført et sådant system eller har planer herom, dette

* Ikke optrykt.

gælder således England, Australien og endog Sverige, ligesom EECs patentkonventionsforslag helt hviler på dette system.

Industriraadet skal senere vende tilbage til en mere udførlig redegørelse for problemerne i forbindelse med foranstående, herunder også at den fornylig fremsatte plan til en international patentsamarbejdsstraktat (Birpi-planen) ikke inden for en overskuelig tid kan antages at løse overbebyrtningsproblemet for patentmyndighederne.

På nuværende tidspunkt skal man imidlertid understrege Industriraadets bestemte

opfattelse af, at lovforslagets kapitel III bør opgives, men at man snarest vedtager patentlovforslaget uden dette kapitel.

Herefter bør man, i erkendelse af at virkelige rationaliseringsforanstaltninger er påkrævede, koncentrere bestræbelserne om snarest at gennemføre et system med udsøgt prøvning og nærmere overveje et fællesnordisk nyhedsundersøgelsesinstitut, der formentlig alene vil kunne bære omkostningerne til de moderne tekniske hjælpemidler, der må anses for uomgængeligt nødvendige selv på ret kort sigt.

P. r. v.

N. Arnth-Jensen.

/ Wigo Theilgaard.

Til folketingets patentlovsudvalg.

Bilag 5.

LANDBRUGSRAADET

Den 12. april 1967.

Landbrugsraadet har senest i skrivelse af 24. januar 1967* gjort Udvalget opmærksom på det u hensigtsmæssige i at udvide patentområdet til også at omfatte levnedsmidler.

Siden afsendelsen af ovennævnte skrivelse har Landbrugsraadet foretaget yderligere vurderinger af sagen og skal herefter anføre følgende:

1) Formålet med patentbeskyttelse må være ønsket om at fremme opfindervirksomheden og dermed stimulere forskningen med henblik på udvikling af nye produkter inden for levnedsmiddelproduktionen. Landbrugsraadet finder det ikke sandsynligt, at den værdi, der eventuelt måtte ligge heri, kan opveje de oplagte ulemper, som størsteparten af vor levnedsmiddelindustri ville få i form af begrænsning af deres produktionsmuligheder eller i form af licensudgifter til patentindehavere. Som bekendt betjener størsteparten af vor levnedsmiddelindustri sig af fællesforskning.

2) Patentering er bekostelig særlig for mindre virksomheder. Hvis den skal have nogen mening, skal der også udtages patenter i de væsentlige eksportlande. Det vil oftest dreje sig om 10 til 12 lande. Den samlede udgift for et sådant levnedsmiddelpatent udgør fra 50.000-150.000 kr., hvortil kommer forsknings- og udviklingsudgifter. Sammen med den begrænsning af produktionen til enkeltvirksomheder, som patentbeskyttelsen medvirker til, vil der givetvis blive tale om en fordyrelse af færdigvarer og dermed forbrugerpriserne.

3) Muligheden for levnedsmiddelpatentering i Danmark vil i givet fald i væsentlig grad blive udnyttet af store udenlandske koncerner, der vil gøre meget for at udtage

patenter på nye fremgangsmåder og produkter inden for levnedsmiddelområdet, hvilket igen vil virke hæmmende på udviklingen af den danske levnedsmiddelproduktion såvel til eksport som til hjemmemarked. En sådan udvikling vil næppe i så høj grad kunne befrugtes i de øvrige nordiske lande, der ikke betyder så meget som levnedsmiddelproducenter som Danmark, der har en meget væsentlig levnedsmiddelproduktion og er et af verdens største levnedsmiddeleksporterende lande og derfor et tiltrækkende udgangspunkt for udenlandske interesser for etablering af en patentbeskyttet produktion på levnedsmiddelområdet.

4) Aktuelle eksempler: Et amerikansk firma har udviklet en fremgangsmåde til fremstilling af „prefried bacon“. Det er et produkt, som skal sælges med den argumentering, at da det er forbehandlet op til et vist punkt, kræver det kun maksimalt et minut for en husmor at stege det færdigt. Det er bekendt, at det amerikanske firma har indleveret patentansøgning her i Danmark allerede nu, idet firmaet formodentlig enten ikke har gjort sig klart, at det ikke er lovligt i Danmark at udtage patent på fremgangsmåder til fremstilling af levnedsmidler eller levnedsmiddelproduktpatent, eller har kendskab til det foreliggende patentlovforslags overgangsbestemmelser, der indebærer, at den indleverede ansøgning allerede på nuværende tidspunkt kan behandles efter den ny patentlov, hvis den vedtages i en ikke for fjern fremtid. Hvis den ny patentlov eksisterede i Forslagets form, ville det formodentlig føre til patent i dag. — Allerede på det foreliggende grundlag rejser en salgsmand rundt og besøger dansk levnedsmiddelindustri og forsøger at

*) Ikke optrykt.

sælge denne produktionsmetode, som han øjensynlig endnu forventer at få patent på her i landet, til så høje licensafgifter, at færdigproduktet bliver i væsentlig grad dyrere end normal kendt skivebacon.

Med den udvikling, som foregår med rivende hast for at fremstille proteinholdige næringsmidler ved mikrobiologiske metoder (BP's og andre oliefirmaers udnyttelse af olie som substrat) eller ved hjælp af vegetabilier (soyaprotein, kunstigt kød), kan man også forestille sig produkter og produktionsmetoder, som vil være lukket for dansk levnedsmiddelindustri flere år frem i tiden.

5) Landbrugsraadet skal på ny fremhæve, at det er Raadets opfattelse, at også fodermidler og disses fremstilling samt mikrobiologiske fremstillingsprocesser og -produkter, der i stigende grad indgår i husdyr-

fodringen, bør være undraget patentbeskyttelse her i landet, idet den foreliggende patentbeskyttelse på dette område efter Landbrugsraadets opfattelse kun medvirker til uønsket fordyrelse af produktionsomkostningerne ved husdyrbruget. Det kan således oplyses, at tilskudsfoderprodukter som Terramycin og Aurofac er blevet meget væsentligt billigere her i landet efter udløbet af nævnte fodermidlers patentbeskyttelsesperiode (prisfald på ca. 15 pct.).

Da det ikke ses, at der for indeværende opnås reelle fordele for dansk landbrugsproduktion ved indførelse af patentbeskyttelse på levnedsmiddelområdet, skal Landbrugsraadet på ny henstille, at der ikke optages bestemmelser herom i den kommende patentlov.

På Landbrugsraadets vegne

Anders Andersen.

Til Folketingets patentlovsudvalg.

Bilag 6.

DE DANSKE PATENTAGENTERS FORENING
(Patentagentforeningen)

Den 6. september 1967.

Med skrivelse af den 23. august 1967 fremsendte Foreningen bl. a. et manuskript med titlen „Nordisk patentsamarbejde“. Et sammendrag af dette manuskript er nu offentliggjort i tidsskriftet „Management“ (Ingeniøren) den 1. september 1967, og da læsningen af det lange manuskript måske vil være lettere, når man har sammendraget ved hånden, fremsendes hermed særtryk af artiklen i „Management“.

Ærbødigst

K. Høst-Madsen,
formand.

Til folketingets patentlovsudvalg.

Nordisk patentsamarbejde.

Særtryk af „Management“ nr. 9 - 1967

Af civilingeniør *K. Høst-Madsen.*

Den mest aktuelle mulighed for nordisk patentsamarbejde repræsenteres af Kapitel III i de nordiske lovforslag, som for tiden er til behandling i alle de fire nordiske parlamenter, og som i korthed går ud på, at enhver af de fire nordiske patentmyndigheder på grundlag af en såkaldt „nordisk patentansøgning“ kan udstede patent med gyldighed for alle fire lande.

Alligevel kan vi endnu ikke i dag forudse, om Kapitel III vil blive vedtaget, eller om det, hvis vedtagelse sker, nogensinde vil træde i kraft, hvilket som bekendt forudsætter afslutningen af en særlig overenskomst mellem de fire nordiske lande.

Forholdet er nemlig det, at parlamenterne, som nu har ordet, og som jo skal træffe den

endelige afgørelse, ikke som sædvanligt ved lovgivning af denne art uden videre har accepteret de fremsatte lovforslag i tillid til, at de efter embedsmændenes forberedelse og remis til interesserede erhvervskredse og sagkyndige instanser foreligger i en så hensigtsmæssig form som muligt. Tværtimod har parlamenterne fundet, at der i lovforslagene foreligger vigtige realitetsspørgsmål, som man må tage selvstændig stilling til, og det er i første linie Kapitel III, man har rettet opmærksomheden mod.

Da jeg kun har nærmere kendskab til forholdene i Danmark, skal jeg i det væsentlige begrænse mig til at analysere situationen, som den ser ud her. Der er i vide kredse i det danske folketing en ikke ringe betænke-

lighed ved indførelse af Kapitel III-ordningen, ja, der er endog fra visse sider rettet kraftige angreb mod denne ordning. Det er mig bekendt, at dette har vakt betydelig misstemning i Sverige. Dette er beklageligt, og jeg finder derfor anledning til at fremhæve, at betænkelighederne fra det danske folketings side ikke skyldes nogen manglende vilje til nordisk samarbejde, men simpelthen det forhold, at Kapitel III-ordningen nu engang må tage sig anderledes ud set fra det industrielt og kapitalmæssigt svagere lands side end fra det i disse henseender stærkere lands side. Hvis der var tale om en tilsvarende ordning om patentfællesskab mellem Sverige og f. eks. England, Tyskland og USA, kan det vel også nok tænkes, at den svenske Riksdag ønskede at tænke sig om endnu en gang, inden man indlod sig på noget sådant.

De forhold, som fører til betænkelighed inden for det danske folketing ved at kaste sig ud i Kapitel III-ordningen, kan resumeres som følger:

Mangedobling af patenteringstætheden.

Det er navnlig fra det danske Industriråds side gang på gang fremhævet, at indførelsen af Kapitel III-ordningen med ét slag fuldstændigt vil ændre patenteringsstrukturen i Danmark, idet der vil ske en mangedobling af patenteringstætheden (antallet af nyttikomne patenter og patentansøgninger, overvejende udenlandskejede, i forhold til landets befolkningstal, industrielle potentiel og økonomiske ressourcer). Dette er også erkendt i den danske handelsministers bemærkninger til det danske lovforslag af 7. december 1966, men i modsætning til Industrirådet mener handelsministeren ikke, at denne mangedobling, som han anslår noget lavere end Industrirådet, vil have skadelige virkninger på den danske industri, men tværtimod muligvis kan virke ansporende. Der skal fra side 28-29 i bemærkningerne til lovforslaget citeres:

„Industrirådet mener, at systemet vil medføre, at patenter med gyldighed for Danmark groft udregnet vil komme til at ligge mellem 3 og 5 gange de hidtidige tal, og man er bekymret ved indførelsen af et sådant system under hensyn til, at det vil være vanskeligt at ophæve det, hvis de af indu-

strien forudsete skadelige virkninger viser sig at holde stik.

Uanset dansk industris betænkeligheder mener man at måtte foreslå gennemførelse af et nordisk patentsamarbejde i overensstemmelse med den i komiteernes udkast indeholdte ordning.

Denne vil selvsagt medføre, at mange ansøgere, som ikke i dag søger patent i alle de nordiske lande, efter forslaget gennemførelse, når Norden i patentretlig henseende kan betragtes som en enhed, vil indgive nordiske patentansøgninger, og der vil derfor blive et større antal patenter med gyldighed for Danmark. Endvidere vil selve den omstændighed, at Norden danner et selvstændigt patentområde, medføre en større interesse for patentering fra udenlandske ansøgers side. Komiteerne har taget som udgangspunkt, at der fra udlandets side vil blive taget patent for alle nordiske lande i samme omfang, som der i dag tages patent for Sverige, idet det har vist sig, at udenlandske ansøgninger i de 3 andre nordiske lande praktisk talt altid er dubletter af ansøgninger i Sverige. Dertil har man som et skøn lagt 10 pct. Dette vil antagelig medføre omkring en tredobling af patenterne her i landet. En bedømmelse heraf vil selvsagt i nogen grad bero på et skøn, og Industrirådets skøn ligger som nævnt højere end lovkomiteernes. En forøgelse af patenternes antal, måske op imod 8.000 årlig, vil selvsagt for dansk industri medføre et noget større arbejde ved overvågning af, hvilke opfindelser der gøres og patenteres inden for den enkelte industris interesseområde. Bortset herfra er det vel vanskeligt at vurdere, hvilken gene det er for industrien, at et større antal opfindelser patenteres her i landet. I denne forbindelse kan det nævnes, at det årlige antal af patenter i England ligger på ca. 35.000, i Vesttyskland på ca. 20.000 og i USA på ca. 53.000, og man har ikke indtrykket af, at industrierne i disse lande hemmes i deres udfoldelse af den stedfundne patentering. Endvidere bemærkes, at dansk industri jo i betydelig grad producerer til eksport og derfor må være opmærksom på patenteringen i de lande, hvortil man eksporterer, således at i hvert fald den eksporterende industri allerede i dag må have en betydelig byrde med

undersøgelsen af de i udlandet udfærdigede patenter.“

Uanset handelsministerens optimistiske vurdering har man i Folketinget fra visse hold ment, at det dog nok var en overvejelse værd, om den pludselige mangedobling af tilgangen af udenlandsk ejede patentansøgninger og patenter kan medføre en uheldig chokvirkning for dansk industri med fare for en fremtrængen af udenlandske storkapitalistiske interesser på den danske industris bekostning. Industrirådets synspunkter i dette spørgsmål har vundet så meget mere gehør, som der ikke er tale om driftsherresynspunkter, men om national-økonomiske betragtninger, der f. eks. hverken ville have mere eller mindre gyldighed, hvis man tænkte sig hele den danske industri nationaliseret.

Jeg hverken kan eller vil tage stilling til, om den forventelige pludselige forøgelse af patenteringstætheden vil have de af Industrirådet frygtede katastrofale følger, eller om den danske handelsministers vurdering er rigtigere. — Måske burde dette spørgsmål have været nærmere belyst under medvirken af økonomiske eksperter. På det foreliggende grundlag kan man kun konstatere, at der i alle tilfælde er tale om et eksperiment, jfr. side 83, spalte 1, linie 16-18, i komitébetænkningen af 1963, hvor det hedder: „Det föreslagna systemet saknar motstykke såväl i andra länders patentlagstiftning som inom andra rättsområden.“, og om ethvert eksperiment gælder jo, at det kan falde heldigt eller uheldigt ud.

Det er imidlertid fra alle sider erkendt, at den pludselige mangedobling af patenteringstætheden vil indtræde i Danmark i og med Kapitel III's ikrafttræden, og at det samme vil ske i Norge og Finland, medens der i Sverige kun kan forventes en forholdsvis ringe forøgelse af patenteringstætheden. Det er altså i henseende til følgerne af patenteringstæthedens forøgelse Danmark, Norge og Finland, der må bære langt den overvejende del af risikoen ved eksperimentet, og man bør derfor i Sverige have forståelse for, at lovgivningsmagten i disse tre lande må forbeholde sig en egen stillingtagen til, om man er beredt til at påtage sig denne risiko af hensyn til det nordiske samarbejde.

Patentmyndighedernes arbejdsbyrde.

Modstanderne af Kapitel III finder, at de ved Kapitel III opnåelige fordele ikke står i noget rimeligt forhold til de gennemgribende ændringer i vort patentsystem, som nyordningen vil medføre i mange henseender, til dels med helt uoverskuelige konsekvenser.

Formålet med Kapitel III skulle først og fremmest være at formindske patentmyndighedernes arbejdsbyrde. Den opnåelige formindskelse blev oprindeligt — i komitébetænkningen af 1952 — anslået til 10 pct.

Efter at man i komitébetænkningerne af 1962 og 1963 sløjfede kravet om oversættelse af patentkrav og benævnelse til sekundærlandenes sprog kombineret med en vis efterkontrol i sekundærlandene, påregner man en noget større besparelse, men det fremhæves i disse betænkninger ligesom i betænkningen af 1952, at besparelserne først kan forventes ad åre og sandsynligvis kun på den måde, at nyansættelserne af teknisk personale kan ske i langsommere takt end ellers.

Også med dette spørgsmål har Industrirådet beskæftiget sig og kommer til det resultat, at ansøgningstallet efter indførelse af Kapitel III kan forventes at stige så stærkt, at patentmyndighedernes arbejdsbyrde slet ikke vil formindskes, men tværtimod forøges. I så fald vil den rationalisering, som Kapitel III måtte betyde, ikke komme patentmyndighederne, men den patentansøgende almenhed til gode.

Selvom Industrirådet skulle have uret i sin prognose, vil det i alle tilfælde blive den patentansøgende almenhed, der høster den største fordel af Kapitel III. I 1952-betænkningen er der på side 34-35 opstillet nogle beregninger over ansøgernes fordel i form af formindskede patenteringsudgifter. Beregningerne viser, at den største del af disse besparelser kommer udennordiske patentansøgere til gode. Der kan næppe være nogen tvivl om, at den udennordiske storindustri vil få en rundelig andel af besparelserne.

Udskudt prøvning.

Modstanderne af Kapitel III mener endvidere, at det i betragtning af den udvikling af patentvæsenet, som på internationalt

plan dels har fundet sted siden 1952, dels er i gang i øjeblikket, bør undersøges, om der ikke i dag kan tænkes andre og mere hensigtsmæssige former for nordisk patentsamarbejde end i 1952, hvor man kun havde det traditionelle prøvningssystem at gå ud fra, nemlig fuldstændig prøvning af alle patentansøgninger uden nogen adskillelse mellem nyheds- og patenterbarhedsprøvning. Opmærksomheden er navnlig rettet mod systemet udskudt prøvning, som har fået en særlig aktualitet, fordi Tyskland netop nu har lovfæstet udskudt prøvning efter et nøje studium af de erfaringer, som Holland allerede gennem tre år har haft med dette system.

Markedsforholdene.

Der henvises også fra visse sider til, at patentfællesskabsproblemerne må sættes i relation til markedsproblemerne, der i dag ligger helt anderledes end forudsat i 1952. I dag står således Danmark og Norge for anden gang og Sverige for første gang på tærskelen til fuldstændig tilslutning til Fællesmarkedet, der arbejder på en egen løsning af patentfællesskabsproblemet.

Modstanderne af Kapitel III mener derfor, at det vil være rigtigst at vedtage den nye lov uden Kapitel III og at henskyde det fællesnordiske patentsamarbejde, som man principielt tilslutter sig, til en særlig fællesnordisk lovgivning efter nærmere undersøgelse af mulighederne og eventuelt fornyet henvendelse til Nordisk Råd. Det vil efter modstandernes mening være urigtigt at vedtage Kapitel III, hvis man er i tvivl om, at det nordiske patentsamarbejde bør gennemføres i netop denne form.

Ingen grund til skel mellem partierne.

Der er vist efterhånden i det danske Folketing en ret udbredt tvivl om, at Kapitel III-ordningen kan tjene danske interesser eller almene nordiske interesser. Men givetvis findes der stadig fortalere for en gennemførelse af Kapitel III, og de er muligvis stadig i overtal. Nogle lader sig måske lede af rent politiske hensyn, selvom det egentlig ikke er let at se, at en lovgivning af denne art bør kunne give anledning til partipolitiske skel. Det turde nemlig være helt oplagt, at der i dette tilfælde ikke kan blive tale om at afveje de forskellige samfundsgruppers

interesser mod hinanden, men alene om at afveje almene (og for alle samfundsgrupper identiske) danske, resp. nordiske interesser mod udenlandske interesser. Der er måske også nogle, der føler sig bundet af Nordisk Råds direktiv, uanset at Nordisk Råd i 1954, da det satte Kapitel III-ordningen i arbejde, ikke havde nogen mulighed for at forudse de ændrede muligheder, der foreligger i dag, medens det i 1965 ikke havde noget alternativ til Kapitel III at tage stilling til og derfor simpelthen måtte tage bekræftende stilling, hvis det ikke ville sige nej til nordisk patentsamarbejde. Endelig er der dem, som mener, at man i patentlovsspørgsmål ikke bør se på snævre nationale respektive nordiske industriinteresser, og at Kapitel III-ordningen, selv om den muligvis i første omgang giver den udennordiske almenhed større fordele end den nordiske, alligevel bør gennemføres som et nordisk bidrag til det internationale samarbejde på det tekniske og industrielle område, et samarbejde, der vel på langt sigt er til gavn for hele mennekeheden.

Fra patentagentside er der betydelig sympati for dette sidste synspunkt, men man har ment, at en bedre løsning ville være et andet af de i 1952-betænkningen indeholdte forslag, nemlig oprettelsen af en fællesnordisk patentmyndighed.

Denne løsning kunne 1952-betænkningen imidlertid ikke anbefale, og den har heller ikke i mellemtiden været yderligere behandlet af komiteer eller myndigheder.

Jeg skal derfor i mit diskussionsoplæg begrænse mig til en gennemgang af de mere aktuelle problemer og forsøge at belyse problemerne vedrørende den praktiske gennemførelse, respektive gennemfærlighed både af Kapitel III-ordningen og af det alternativforslag, der er fremsat under lovforslagets behandling i det danske Folketing.

Om dette alternativforslag ved vi ikke stort andet, end at det bygger på kombinationen af udskudt prøvning og et fællesnordisk nyhedsundersøgellesinstitut. Såvidt vides foreligger der da heller ikke noget i detaljer udarbejdet forslag. Der skal derfor gøres et forsøg på skridt for skridt at undersøge de muligheder, der foreligger for etablering og udvikling af et nordisk patentsamarbejde baseret på udskudt prøvning.

Nordiske patentansøgninger.

Det er en målsætning for ordningen i Kapitel III at opnå en rationalisering af de nordiske patentmyndigheders arbejde ved undgåelse af såkaldt dublet-arbejde, hvorved forstås, at patentansøgninger vedrørende samme opfindelse skal nyheds- og patentbarhedsprøves af flere patentmyndigheder. Dette skal muliggøres ved, at patent kan søges i Norden ved indlevering af en „nordisk patentansøgning“ til en af de fire patentmyndigheder, som så kan udstede patent med gyldighed for alle fire lande.

En forudsætning for den tilstræbte rationalisering er dog, at strømmen af patentansøgninger fordeles på de nordiske patentmyndigheder i forhold til disses arbejdskapacitet, der i den nordiske komitébetænkning af 1963, der danner grundlag for de nordiske lovforslag, er anslået som følger: Danmark 20 pct., Finland 10 pct., Norge 20 pct. og Sverige 50 pct. Det er imidlertid ikke sandsynligt, at ansøgningsstrømmen af sig selv vil fordele sig i dette forhold. Går man ud fra, at nordiske patentansøgninger fra udennordiske ansøgere (specielt den udennordiske storindustri) fortrinsvis vil blive indleveret i det land, hvor ansøgerne har deres største patentpolitiske interesser, kan det på basis af 1963-betænkningens tal beregnes, at fordelingen af ansøgningsstrømmen mere sandsynligt vil ske i forholdet: Danmark 12,4 pct., Finland 3,6 pct., Norge 10 pct. og Sverige 74 pct. — eller måske endog endnu mere skævt. Der til kommer, at det må anses for sandsynligt, at de patentansøgninger, som er af særlig indgribende betydning for landenes næringsliv, navnlig storindustriens patentansøgninger, fortrinsvis vil søge mod Sverige, således at den kvalitative fordeling af ansøgningsstrømmen bliver endnu mere skæv end den kvantitative. Tværtimod at medføre nogen rationalisering vil Kapitel III-ordningen uden regulering af ansøgningsstrømmen derfor kunne føre til kaotiske tilstande med katastrofal overbelastning af en patentmyndighed og hensygnen af de andre, således at disse sidste i urimelig grad må give afkald på deres indflydelse på de patentansøgninger, som indleveres med gyldighed for de pågældende lande.

I komitébetænkningen af 1963 er der kun givet vage antydninger om, at man bør

tilstræbe den tilsigtede fordeling af ansøgningsstrømmen „gennem råd og anvisninger“ til den patentansøgende almenhed. Kun hvis sådanne råd og anvisninger ikke følges, agter man at gøre brug af tvangsmidlet, overføring af en nordisk patentansøgning fra et land til behandling i et andet land, hvilket er hjemlet ved lovforslagets § 34.

Det må anses for usandsynligt, at man gennem råd og anvisninger i væsentlig grad vil kunne afhjælpe den naturlige tendens til en meget stærk skævelastning. På den anden side er anvendelsen af tvangsoverflytninger i større omfang, som også er kendt af komiteerne, en uønskelig udvej, der kan føre til meget administrativt besvær og vil være til væsentlig ulempe for de udennordiske patentansøgere (der alene rammes af § 34). Det må derfor anses for nødvendigt, at der på forhånd fastsættes bestemte regler for fordeling af ansøgningsstrømmen. Man kan f. eks. tænke sig en forskrift om, at ansøgninger, for hvilke der påberåbes prioritet, skal fordeles på de fire nordiske lande efter prioritetsdatoen i månen i henhold til et på forhånd fastlagt skema. En anden mulighed, der måske vil give noget større fleksibilitet, er at oprette en nordisk reservationscentral, hos hvilken ansøgerne på forhånd kan reservere sig ret til indlevering i ønsket nordisk land, så længe dettes patentmyndighed ikke på grund af allerede stedfundne reservationer viser tendens til overbelastning.

En nærmere gennemgang viser, at begge de fremsatte forslag er behæftet med skavanker i den ene eller den anden retning, men de kan måske danne udgangspunkt for videre drøftelser, og i alt fald vil det være betænkeligt at lovfæste Kapitel III, før der foreligger udarbejdet fordelingsregler, som kan forventes at føre til det tilstræbte resultat.

Patentsamarbejde baseret på udskudt prøvning.

Medens princippet i prøvningen af patentansøgninger hidtil i de fleste prøvende lande har været det, at alle indkomne patentansøgninger prøves i henseende til nyhed og patenterbarhed, er der i flere lande og på internationalt plan i øjeblikket stærk tendens i retning af at opnå en rationalisering ved indførelse af den såkaldte „udskud-

te prøvning“, som består i, at patentansøgninger kun prøves på begæring af ansøgeren eller trediemand mod erlæggelse af et særligt gebyr. Indkommer ingen sådan begæring inden for en vis frist, f. eks. 7 år, bortfalder ansøgningen. Udskydningen af prøvningen kan (som praktiseret i Holland siden 1964 og lovfæstet i Tyskland i år) gælde både nyhedsprøvningen og patentbarhedsprøvningen eller alene denne sidste.

Det må antages, at indførelse af systemet „udskudt prøvning“ i hvert af de nordiske lande for sig, altså uden nordisk patentsamarbejde, vil kunne medføre større besparelser end Kapitel III-ordningen. Ved nordisk patentsamarbejde baseret på udskudt prøvning vil man kunne opnå endnu større besparelser, uden at de enkelte landes patentmyndigheder behøver at give afkald på deres suverænitet med hensyn til meddelelse eller afslag af patent.

Et nordisk patentsamarbejde efter dette system vil kunne udvikles gradvis. Man kan f. eks. begynde med et system, hvorefter både nyhedsprøvning og patentbarhedsprøvning udskydes, og hvorefter de nordiske patentmyndigheder hos hinanden indhenter oplysning om nyhedsprøvningsresultatet af tilsvarende ansøgninger, således at dubletarbejdet på nyhedsprøvningsstadiet kan formindskes væsentligt. Når dette system er indarbejdet, kan man tage det næste skridt, som går ud på, at de nordiske patentmyndigheder administrativt fordeler nyhedsprøvningsarbejdet mellem sig. Er et sådant samarbejde etableret, vil der være mulighed for, at man kan gå over til det system, hvor alle patentansøgninger nyhedsprøves umiddelbart efter deres indlevering, medens patenterbarhedsprøvning først foretages på begæring af ansøgeren eller trediemand. Dette system må anses for mere fordelagtigt for de nordiske industrier end det hollandske system, og en beregning viser, at man ved nordisk patentsamarbejde på den skildrede måde kan opnå endnu større besparelser end dem, der er opnåelige i Holland ved det for den nordiske industri mindre attraktive system.

Som sidste led i udviklingsrækken bør man på ny tage spørgsmålet om oprettelse af et fællesnordisk nyhedsprøvningsinstitut op til overvejelse, da dette herved kommer i et helt andet perspektiv end ved tidligere

drøftelser. Et system baseret på et fællesnordisk nyhedsprøvningsinstitut, der nyhedsprøver alle patentansøgninger straks efter deres indlevering, kombineret med udskudt patenterbarhedsprøvning i hvert af de nordiske lande for sig, vil danne et egnet overgangsled til det internationale patentsamarbejde, som må forventes etableret på længere sigt. Stærke kræfter for at få et sådant internationalt samarbejde etableret er allerede i gang. I kraft af et fællesnordisk nyhedsprøvningsinstitut med Nordens samlede kræfter bag sig vil man i Norden formentlig kunne etablere og opretholde en prøvningsstandard på højde med de førende prøvningsinstitutter, således at Norden har mulighed for inden for et internationalt patentsamarbejde at blive et af brændpunkterne på den industrielle retsbeskyttelses område.

Konklusion.

I. Det vil være uønskeligt, om Kapitel III-ordningen ifølge de i Danmarks, Finlands, Norges og Sveriges lovgivende forsamlinger fremlagte lovforslag lovfæstes, før

a) der er udarbejdet konkrete forslag til regler, som kan sikre en sådan ikke blot kvantitativ, men også kvalitativ fordeling af strømmen af nordiske patentansøgninger fra udennordiske ansøgere mellem de nordiske patentmyndigheder, at Kapitel III-ordningen kan fungere efter sin hensigt og føre til et jævnbrydigt nordisk samarbejde i forhold til de nordiske patentmyndigheders nuværende indbyrdes kapacitet,

b) der er foretaget en indgående undersøgelse af, om der under hensyn til den internationale udvikling på patentvæsenets område i dag kan tænkes andre former for nordisk patentsamarbejde, der vil være mere fordelagtige end Kapitel III-ordningen,

c) det er nøje overvejet, hvilken form for nordisk patentsamarbejde der er bedst egnet som overgangsled til det internationale patentsamarbejde, der på længere sigt kan forventes at blive etableret.

II. Det vil være ønskeligt, at der på grundlag af de nu foreliggende oplysninger foretages en fornyet henvendelse til Nordisk Råd om direktiver for etablering af nordisk patentsamarbejde.

III. Det vil være uønskeligt, om lovfæstelsen af den øvrige del af lovforslagene, som betyder en forbedring, modernisering og harmonisering af de nordiske love, forsinkes af de i henhold til I. påkrævede yderligere

undersøgelser og drøftelser vedrørende den mest hensigtsmæssige form for nordisk patentsamarbejde eller af den i henhold til II. ønskelige fornyede henvendelse til Nordisk Råd.

Bilag 7.**HANDELSMINISTERIET**

Den 12. maj 1967.

Under det i København i dagene 14. og 15. april 1967 afholdte møde mellem repræsentanter for parlamentsudvalgene i Danmark, Finland, Norge og Sverige angående forslag til patentlov vedtog man at anmode de komiteer, som behandler spørgsmålet om en nordisk patentklageinstans, om at frem-

komme med en foreløbig redegørelse for, hvorledes komiteerne har tænkt sig en fælles nordisk klageinstans etableret.

Under henvisning hertil fremsender jeg i 18 eksemplarer en fra komiteerne modtagen foreløbig redegørelse, der samtidig er afleveret til udvalgene i de øvrige nordiske lande.

Tyge Dahlgaard.

Til folketingets patentlovsudvalg.

Underbilag I.

**Till de nordiska parlamentsutskott som har att behandla förslagen
till nya patentlagar.**

Sedan de nordiska patentbesvärskommittéerna uppmanats att inkomma med en preliminär redogörelse för hur kommittéerna tänkt sig att en gemensam nordisk besvärinstans i patentärenden bör vara anordnad får kommittéerna lämna följande upplysningar om sit arbete och om de viktiga punkterna i det förslag som de avser att lägga fram.

Enighet råder inom kommittéerna om att föreslå att en gemensam nordisk administrativ instans i patentansökningsärenden skall inrättas. En förutsättning härför är dock att ett system med nordiska patentansökningar genomförs. Kommittéerna är vidare eniga om att ett sådant organ skall vara tredje instans och således ha till uppgift att som högsta instans pröva besvär över beslut som meddelas av de nationella besvärinstanserna. Såvitt kommittéerna funnit kan ur statsrättsliga synpunkter hinder inte anses möta mot att ett sådant organ inrättas. Frågan belyses närmare i bilagda promemoria.

Kommittéerna avser att föreslå, att talan till organet skall kunna fullföljas i samma utsträckning som talan enligt 24 § förslagen till patentlagar kan föras hos de nationella besvärinstanserna. Det förutsätts dock, att ärenden angående s. k. hemliga patent undantas från det gemensamma organets kompetens.

Beträffande frågan om organets kompetens skall avse såväl nordiska som nationella patentansökningar kan framhållas följande. Syftet med att inrätta en gemensam besvärinstans är att söka åvägabringa och vidmakthålla en enhetlig praxis i patentärenden. Önskvärdheten härav är givetvis mest framträdande då det gäller nordiska patentansökningar. För att utveckla och upprätthålla en likformig rättstillämpning är även bedömningen av nationella ärenden

av betydelse. Under en övergångsperiod efter de nya patentlagarnas ikraftträdande kommer ärenden som rör nationella patentansökningar att vara i majoritet. Det är viktigt att undvika en ordning, som innefattar att det finns flera prejudikatbildande organ vid sidan om varandra. Kommittéerna avser med hänsyn härtill föreslå, att ett gemensamt organ ges behörighet att pröva besvär även i ärenden som rör nationella patentansökningar. Även sedan antalet sådana ärenden, såsom kan förutsättas, efter hand nedgått — de kan så småningom förväntas komma att utgöra endast en förhållandevis ringa del av det totale antalet patentansökningar — bör de kvarstå under det gemensamma organets kompetens. Nyss anförda synpunkt om det angelägna i att undvika ett system med flera prejudikatbildande organ gäller nämligen även i ett sådant läge.

Vad gäller besvärinstansens organisation och verksamhetsformer avser kommittéerna — efter vad nu kan bedömas utan annan meningsskiljaktighet än den som en ledamot av den svenska kommittén torde komma att anmäla i vissa grundläggande frågor, bl. a. såvitt angår utseende av ledamöter och ersättare, som vederbörande kommittéledamot anser böra ske genom en nordisk ministerkommitté — att föreslå i hudsak följande.

Organet förutsätts, liksom de nationella besvärinstanserna, skola bestå av lagkunniga och tekniskt kunniga ledamöter. Som en minimiorganisation har kommittéerna tänkt sig fyra lagkunniga ledamöter, varav en från varje land, och sex tekniskt kunniga ledamöter. Förutom de ordinarie ledamöterna skall det finnas ett visst antal ersättare. Dessa skall kunna tillkallas när ledamot är förhindrad att tjänstgöra eller då arbetets omfattning gör det nödvändigt.

Ledamöterna och ersättarna skall utnämnas av regeringen i det land, varifrån de kommer. Särskilt i fråga om de tekniskt kunniga ledamöterna erfordras därvid, att samråd i förväg sker mellan regeringarna. Det förutsätts att länderna på längre sikt skall bli lika representerade i organet och att avsteg från denna princip endast skall göras, om det finns önskvärt för att tillföra instansen bästa möjliga tekniska sakkunskap. Ledamöterna och ersättarna förutsätts skola avlönas från hemlandet och vara underkastade de tjänsterättsliga bestämmelserna där.

En av de lagkunniga ledamöterna skall fungera som president för organet. Befattningen skall innehåsa för perioder om två år åt gången och förutsätts skola alternera mellan länderna.

För organet skall inte finnas något fast förrättningsställe, där ledamöterna är bosatta och har sin dagliga gärning. Kommittéerna har sålunda tänkt sig, att ledamöterna skall vara bosatta i sina hemland. I varje land skall det finnas ett fast kansli med erforderlig kanslipersonal. Det torde kunna antas, att kansliet normalt kommer att förläggas i direkt anslutning till vederbörande patentverk.

Vad angår förfarandet i organet har inom kommittéerna enighet vunnits om att föreslå följande. Förfarandet skall i princip vara skriftligt. Muntlig förhandling förutsätts dock skola förekomma i förhållandevis stor

utsträckning. Sådan skall regelmässigt alltid komma till stånd på parts begäran. Organet skall med lämpliga mellantider sammanträda i de fyra huvudstäderna för muntliga förhandlingar och för överläggningar i ärenden som avgörs på handlingarna. Förhandling skall i regel alltid hållas i den stat, där det överklagade avgörandet träffats.

Kommittéerna avser vidare att föreslå, att fyra lagkunniga ledamöter, varav en från varje stat, och tre tekniskt kunniga ledamöter skall deltaga vid avgörandet av varje ärende. Härigenom säkerställs en kvalificerad bedömning av ärendena och vinnas bl. a. den fördelen, att de fyra ländernas rättssystem alltid blir representerade vid varje avgörande. Ordförande vid behandlingen av varje ärende skall regelmässigt vara lagkunnig ledamot från den stat, där det överklagade avgörandet träffats.

Vad angår kostnaderna för organets verksamhet skall varje stat enligt vad kommittéerna tänkt sig själv bära sina kostnader. Inkomster som tillförs organet i form av besvärsavgifter, vilka skall uttas vid fullföljd till organet, förutsätts skola fördelas lika mellan länderna.

Beträffande tidpunkten för kommittéarbetets avslutande kan till sist upplysas, att det är kommittéernas förhoppning att deras arbete vad gäller inrättandet av ett gemensamt nordiskt organ för patentärenden skall kunna slutföras under innevarande år.

Köpenhamn, Helsingfors, Oslo och Stockholm i maj 1967.

Erik Tuxen.

J. C. Mellbye.

Erkki Tuuli.

Yngve Söderlund.

Underbilag 2.

UDVALGET VEDRØRENDE EN NORDISK
PATENTKLAGEINSTANSStatsretlige synspunkter.
(Danmark).

1. Det antages, at bestemmelserne om nordisk patentansøgning i Kap. III i forslag til patentlov må betragtes som en regulering af jurisdiktionskompetencen staterne imellem, og at denne regulering kan gennemføres ved almindelig lov.

De af de kontraherende staters patentmyndigheder trufne afgørelser vedrørende nordiske og nationale patentansøgninger skal i et i forslagene til patentlove nærmere bestemt omfang kunne indbringes for en administrativ klageinstans i den stat, hvis patentmyndighed har truffet den påklagede afgørelse.

Efter det foreløbige forslag til en fælles nordisk patentklageinstans skal de nationale klageinstansers afgørelser vedrørende såvel nordiske som nationale ansøgninger kunne indbringes for den fælles klageinstans, der træffer endelig afgørelse som højeste administrative myndighed. Afgørelsen kan ikke indbringes for domstolene. Dette gælder dog ikke spørgsmål om et meddelt patents gyldighed og om overførelse af patent.

Da en fælles klageinstans således skal prøve de nationale myndigheders afgørelser af sager, der alene har tilknytning til Danmark, må det antages, at et lovforslag om en fælles nordisk patentklageinstans skal vedtages efter reglerne i grundlovens § 20.

Efter denne bestemmelse kan beføjelser, som efter grundloven tilkommer landets myndigheder, ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater. Til vedtagelse af lovforslag herom kræves et flertal på $\frac{5}{6}$ af folketingets medlemmer. Opnås et sådant flertal ikke, men dog det til vedtagelse af almindelige lovforslag nødvendige flertal, og opretholder regeringen forslaget, skal det forelægges folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse efter de for folkeafstemninger i grundlovens § 42 fastsatte

regler. Efter denne bestemmelse kræves til forslaget bortfald, at et flertal af de i afstemningen deltagende folketingsvælgere, dog mindst 30 pct. af samtlige stemmeberetigede, har stemt imod lovforslaget.

2. De af den fælles nordiske patentklageinstans trufne afgørelser skal som anført i et nærmere bestemt omfang ikke kunne indbringes for domstolene i de kontraherende stater.

Udvalget er opmærksom på, at der kan rejses tvivl om, hvorvidt det efter bestemmelserne i grundlovens § 20 og § 63 er muligt helt at afskære den fælles klageinstans' afgørelser for så vidt angår spørgsmålet om retlige mangler af formel karakter. Udvalget har imidlertid ikke fundet anledning til at gå nærmere ind på dette problem, idet bestemmelsen om, at klageinstansens afgørelser ikke kan indbringes for domstolene, må forstås således, at den ikke hindrer domstolsprøvelse, hvor denne er påkrævet efter grundloven. Det overlades således til domstolene at tage stilling til bestemmelsens rækkevidde på samme måde, som domstolene efter gældende ret tager stilling til rækkevidden af bestemmelser i den nationale lovgivning, hvorefter forvaltningens afgørelser ikke kan indbringes for domstolene.

Danske domstoles kompetence er under alle omstændigheder begrænset til patentansøgninger, der er indgivet her i landet og er afgjort her i tidligere instanser.

3. På givne foranledning bemærker udvalget, at bestemmelsen i grundlovens § 61, 2. pkt., hvorefter særdomstole med dømmende myndighed ikke kan nedsættes, alene tager sigte på nedsættelse af domstole, hvis kompetence er individuelt bestemt, d. v. s. bestemt til kun at angå en eller flere allerede foreliggende sager. Bestemmelsen har derfor ikke relation til spørgsmålet om oprettelse af en fællesnordisk patentklageinstans.

Underbilag 3.

FINSKA KOMMITTÉN FÖR EN NORDISK
PATENTBESVÄRSINSTANS

Den 3. maj 1967.

Statsrättsliga synpunkter.

Vid planeringen av en gemensam nordisk patentbesvärsinstans uppkommer som en viktig fråga huru fördraget angående ett nordiskt patentråd i Finland skall bringas i kraft. Enligt 33 § regeringsformen bestämmer presidenten om Finlands förhållande till utländska makter, dock sålunda, att fördrag med utländska makter bör godkännas av riksdagen, därest de innehåller stadganden, som hör till området för lagstiftningen eller enligt konstitutionen eljest erfordrar riksdagens godkännande. Enligt 69 § 1 mom. riksdagsordningen skall förslag angående godkännande av sådana i fördrag mellan Finland och utländsk makt ingående bestämmelser, som hör till området för lagstiftningen, handläggas, vare sig bestämmelserna ingår i fredsfördrag eller annat statsfördrag, enligt 66 § (enkel majoritet) samt såvitt ärendet rör grundlag, med iakttagande av vad i 67 § 1 mom. är stadgat ($\frac{2}{3}$ majoritet). Likväl må lagförslag i dessa fall inte lämnas vilande.

Enligt 13 § regeringsformen kan finsk medborgare inte dömas av annan domstol än den, under vilken han enligt lag hör. Detta lagrum avser närmast straffprocess men kan även tillämpas på civil- och förvaltningsprocess. Enligt 60 § 1 mom. regeringsformen skall om andra särskilda domstolar än riks rätt stadgas genom lag.

Enligt sagda lagrum är det klart att fördraget mellan Danmark, Norge, Sverige och Finland om inrättandet av ett nordiskt patentråd kommer att innehålla sådana stadganden, som hör till området för statens

interna lagstiftning. Och då avsikten är att tilldela den överstatliga besvärsinstansen befogenhet till avgöranden som direkt skulle förplikta finska medborgare och myndigheter kommer rådets kompetens i konflikt med det rättssystem på vilket regeringsformen måste anses bygga. Vår grundlag har ej förutsatt att det vore möjligt att hos ett överstatligt organ söka ändring i beslut fattade av dess på normalt sätt tillsatta judiciella organ och förvaltningsorgan. En dylik instansordning skulle rubba det system som antagits i regeringsformen och således även själva regeringsformen.

Det återstår sålunda att undersöka om ett särskilt fullmaktstadsdande är av nöden för anslutning till ett överstatligt organ eller om det är till fyllest att konventionen bringas i kraft i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Då våra grundlagar är speciellt smidiga såtillvida att det i den ordning som stadgas i 67 § riksdagsordningen är möjligt att snabbt göra undantag från dem, är något särskilt fullmaktstadsdande ej av nöden utan den konvention som förberedes kan hos oss bringas i kraft genom en lag som stiftats i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

För att bringa konventionen om ett nordiskt patentråd i kraft är alltså hos oss riksdagens godkännande av nöden, vilket sker genom bifallskläm och en av riksdagen enligt ordning för grundlag stiftad lag. Såsom ovan framhållits kan ett lagförslag rörande statsfördrag inte lämnas vilande utan bör handläggas av en riksdag.

Underbilag 4.

DEN NORSKE KOMITÉ VEDRØRENDE EN
NORDISK PATENTKLAGEINSTANS

Den 8. maj 1967.

Opprettelsen av en nordisk patentklageinstans — forholdet til norsk statsrett.

De statsrettlige spørsmål som oppstår ved overføring av norske statsorganers myndighet til internasjonale organer, var gjenstand for sakkyndige utredninger og omfattende debatt i 1961-62 i forbindelse med Stortingets behandling av forslaget til ny § 93 i grunnloven — jfr. Innst. S. nr. 100 (1961-62). Utredningene gjaldt spesielt de konstitusjonelle spørsmål som en norsk tilslutning til det europeiske økonomiske fellesskap (Romatraktaten) vil reise. Stortingets behandling av saken førte som kjent til vedtakelse av følgende nye grunnlovbestemmelse:

„For at sikre den internationale Fred og Sikkerhed eller fremme international Retsorden og Samarbeide kan Storthinget med tre Fjerdedelees Flertal samtykke i, at en international Sammenslutning som Norge er tilsluttet eller slutter sig til, paa et sagligt begrenset Omraade, skal kunne udøve Beføielser der efter denne Grundlov ellers tiliggende Statens Myndigheder, dog ikke Beføielse til at forandre denne Grundlov. Naar Storthinget skal give sit Samtykke, bør, som ved Behandling av Grundlovsforslag, mindst to Trediedele af dets Medlemmer være tilstede.

Bestemmelserne i denne Paragraph gjælde ikke ved Deltagelse i en international Sammenslutning, hvis Beslutninger har alene rent folkeretlig Virkning for Norge.“

Det internasjonale samarbeide diskusjonen i 1961-62 ble knyttet til, nemlig det europeiske økonomiske fellesskap, er av særdeles vidtgående karakter. Det vil medføre overføring av statsmyndighet både på det lovgivende, dømmende og utøvende område. Om traktatens forhold til grunnloven

i dens daværende lydelse uttaler professor Frede Castberg i sin betenkning bl. a. følgende (dok. nr. 3, s. 8):

„Denne vidtrekkende målsetting og de tallrike tilfelle av overnasjonal myndighet med virkning direkte innen landets område på så store felter av det økonomiske liv, gjør at spørsmålet om grunnlovsmessigheten her står i en vesentlig annen stilling enn tilfelle ville være, om det hadde gjeldt en „overnasjonal“ organisasjon med et sterkt begrenset økonomisk virkefelt. Som før nevnt, er det også et vesentlig trekk ved den nye ordning at den skal være uoppsigelig. Norske borgere, innvånere og juridiske personer blir på denne måte i Norge permanent undergitt andre myndighetsorganer enn de norske, og på særdeles betydningsfulle og i høy grad utstrakte områder av vårt økonomiske liv“.

En mer begrenset overføring av norsk statsmyndighet til overnasjonale organer har i flere tilfelle skjedd uten at man har anset dette for å komme i strid med grunnloven — jfr. således de eksempler som er inntatt i betenkningene i nevnte stortingsdokument. I noen tilfelle har det dog vært reist tvil om forholdet til grunnloven, og i innstillingen, s. 51, uttales følgende om dette:

„Det har flere ganger kommet til uttrykk tvil med hensyn til i hvilken utstrekning Grunnlovens prinsipper og bestemmelser er til hinder for overføring av myndighet til internasjonale organer. Det er derfor etterhvert vokst fram et tydelig behov for klarere retningslinjer på dette området og det er ut fra dette hensyn at forslaget om ny § 93 må ses. Forslaget har en generell karakter og tar sikte på å lette adgangen

for vårt land til å delta aktivt i det gjen-
sidig forpliktende samarbeid mellom sta-
tene“.

Den påtenkte avtale om en felles nordisk klageinstans i patentsaker er av en helt annen begrenset karakter enn fellesmarkedsavtalen (Romatraktaten). Det gjelder her et samarbeide på et klart avgrenset og sterkt faglig betont sakområde. Norske statsorganer (Patentstyret) vil fortsatt utøve sin myndighet som nå, men avgjørelsene vil kunne overprøves av den nordiske 3. instans. Dennes prøvning av sakene vil skje ved anvendelse av *norsk* lov. Går avgjørelsen ut på meddelelse av patent, vil patentets gyldighet senere kunne prøves av de vanlige *norske* domstoler på samme måte som når det gjelder det norske Patentstyrets meddelelse av patent i dag. Går avgjørelsen ut på nektelse av patent, er den dog endelig og kan ikke innbringes for domstolene til overprøvelse. Tilsvarende begrensning gjelder for øvrig overfor det norske Patentstyrets nektelsesavgjørelser i dag. I instansen vil norske embetsmenn delta på like fot med og i samme antall som kollegaer fra de andre land. Avtalen er oppsigelig.

Det må antas at avtalen ikke vil krenke grunnlovens bestemmelser. Den vil dog ikke kunne inngås uten Stortingets samtykke, og den eneste tvil som melder seg i forhold til grunnloven er om saken i Stortinget skal behandles etter reglene i § 93 eller etter den vanlige regel i § 26, 2. ledd, om samtykke til inngåelse av traktater som er av særlig viktighet eller som krever lovendring. Dette er et spørsmål som Stortinget i sin tid selv vil måtte avgjøre. Innen komitéen er det

så sterk tvil om spørsmålet at den, i hvert fall på det nærværende tidspunkt, ikke er beredt til å gi uttrykk for en enstemmig oppfatning. Tvilen gjelder spesielt forholdet til to av de vilkår gr. 1. § 93 opererer med. Paragrafen taler om „en international Sammenslutning som Norge er tilsluttet eller slutter sig til“. Det kan anføres flere argumenter for den oppfatning at den påtenkte patentklageinstans ikke kan anses som en sammenslutning i den forstand som § 93 bruker uttrykket. Bl. a. vil instansen, som nevnt, i sin prøvelse av sakene anvende norsk lov. Virksomheten til de internasjonale sammenslutninger det i nevnte grunnlovsbestemmelse antagelig siktes til, karakteriseres vel i alminnelighet bl. a. nettopp ved at de anvender sine egne regler som den enkelte stat ikke har herredømme over. Det annet punkt tvilen spesielt gjelder, er innholdet av uttrykket „Beføielser der efter denne Grundlov ellers tilligge Statens Myndigheder“. Det er mulig at uttrykket må anses bare å sikte til slike beføyelser som etter forfatningen er lagt til et bestemt statsorgan, f. eks. Kongen, og som derfor ikke uten å krenke grunnloven kan fratras det. Den myndighet det i den foreliggende sak er tale om, nemlig myndighet til å meddele eller avslå patenter, er ikke etter forfatningen bundet til noe spesielt statsorgan, og skulle da, i tilfelle nevnte tolkning er riktig, falle utenfor § 93.

Som nevnt gjelder altså tvilen kun hvorvidt samtykket til avtalen i Stortinget vil kreve det flertall gr. 1. § 93 krever. Inngåelsen av avtalen reiser for øvrig så vidt ses ingen forfatningsrettslige problemer.

Underbilag 5.

SVENSKA KOMMITTÉN FÖR EN NORDISK
PATENTBESVÄRSINSTANS

Statsrättsliga synpunkter.

Enligt 81 § tredje stycket regeringsformen, vilket stycke tillagts genom beslut vid 1964 och 1965 års riksdagar (prop. 1964: 140 och SFS 1965: 46), får beslutanderätt, som enligt regeringsformen tillkommer Konungen och riksdagen, gemensamt eller var för sig, eller annat statligt organ och ej avser frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag, i begränsad omfattning överlätas på mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilket riket är eller skall bli anslutet. Beslut om sådan överlåtelse skall enligt bestämmelsen fattas antingen i den ordning som gäller för grundlagsändring eller också genom samfällt beslut av Konungen och en riksdag, om den tidsutdräkt som är förenad med nyss angivna ordning är till men för riket. I sistnämnda fall erfordras för beslut om överlåtelse, att i vardera kammaren minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna vid votering instämt i beslutet.

I den proposition, varigenom förslag framlades om ändring i 81 § regeringsformen, uttalade departementschefen (s. 133), att regeringsformen i sin dåvarande utformning torde lägga hinder i vägen för överlåtelse av konstitutionella befogenheter på utomstående organ och därmed också för rikets medverkan i sådant internationellt samarbete som krävde att dylik överlåtelse skedde. Med uttrycket konstitutionell befogenhet åsyftades enligt departementschefen beslutanderätt som enligt regeringsformen tillkom Kungl. Maj:t och riksdagen, gemensamt eller var för sig, eller annat statligt organ, dvs. befogenhet som i avsaknad av det föreslagna stadgandet inte skulle kunna fräntas organet utan ändring av regeringsformen. Ingen erinran gjordes häremot under lagstiftningsärendets fortsatta behandling.

Enligt 18 § regeringsformen skall Konungens rätt att pröva och avgöra besvär som jämlikt författningarna får fullföljas hos Konungen i statsdepartementen, i den omfattning som bestäms i särskild lag, stiftad av Konungen och riksdagen samfällt, uppdras åt regeringsrätten. Det finns således inte någon i regeringsformen stadfäst befogenhet att fullfölja talan till regeringsrätten i administrativa ärenden utan rätten därtill är beroende av vad som stadgas därom i det särskilda fallet. Rätten att fullfölja talan till regeringsrätten i ärenden rörande ansökan om patent kan t. ex. slopas eller prövningen av klagomål över besvärsavdelningens beslut uppdras åt annan inhemsk myndighet. Med den innebörd uttrycket konstitutionell befogenhet har enligt departementschefens uttalande föreligger det följaktligen inte något hinder mot att överlåta prövningen av besvär i patentansökningsärenden på ett internordiskt organ.

För en sådan uppfattning talar vidare, att det inte ansetts oförenligt med regeringsformen att ingå överenskommelser om gränstillsamarbete med Norge och Finland.* Överenskommelserna innebär, att tulltjänst i viss utsträckning kan utföras av det ena landets tulltjänstemän på det andra landets territorium. I överenskommelserna finns vidare regler om bl. a. användningen av tvångsmedel.

Avgifter som genom lagstiftningen kan komma att åläggas part för rätt att fullfölja talan till organet synes inte kunna anses ha karaktär av beskattning.

Med hänsyn till det anförda synes för svensk del hinder inte möta mot att genom en vanlig lagstiftningsakt överlåta prövningen av besvär i patentansökningsärenden på en nordisk instans.

* Jfr. uttalande av lagrådet i prop. 1959:180 s. 51.

Bilag 8.

HANDELSMINISTERIET

Den 31. august 1967.

BIRPI-planen for internationalt patentsamarbejde og dens eventuelle betydning for det danske patentlovsforslag.

Det internationale bureau for beskyttelse af intellektuel ejendom BIRPI har inden for det sidste halve år arbejdet med en plan for international patentsamarbejde, som har til formål at hindre dobbelt arbejde både for ansøgere og patentinstitutioner. Arbejdet er påbegyndt på amerikansk initiativ og udført i samarbejde med de seks største patentlande, nemlig Frankrig, Vesttyskland, Japan, Rusland, England og USA. En råskitse blev udsendt den 28. februar, og planen er senere udarbejdet i detaljer i akter på ca. 170 sider og skal nu i begyndelsen af oktober drøftes i en større kreds, hvor i alt 23 lande, herunder Sverige og Danmark, er repræsenteret. Planens hovedpunkter er følgende:

I et 1. kapitel optages regler om adgangen til at indgive en international patentansøgning, normalt gennem vedkommende nationale patentmyndighed, men stilet til bureauet, som undersøger ansøgningens formelle sider og lader en nyhedsundersøgelse foretage, enten gennem det internationale institut i Haag eller gennem visse nationale patentmyndigheder. Der er adgang til på basis af nyhedsundersøgelsen at foretage ændringer i ansøgningen, og hvis denne ikke på grundlag af nyhedsundersøgelsen trækkes tilbage, sker der en offentliggørelse af ansøgningen og nyhedsundersøgelsen på BIRPI's foranledning. Når denne offentliggørelse har fundet sted, betragtes ansøgningen som en ansøgning i de lande, som ansøgeren har angivet, og får prioritet fra sin indgivelse til BIRPI eller den nationale patentmyndighed, hvorigennem ansøgningen i sin tid blev indleveret, eller eventuelt tidligere, hvis prioritetskrav er fremsat i ansøgningen. I øvrigt

behandles den som en sædvanlig national ansøgning. I stater, der ikke har nogen national forundersøgelse, kan ansøgningen herefter tillige få karakter af et nationalt patent, hvis vedkommende stat ikke inden en vis frist afslår ansøgningen, enten fordi opfindelsen falder ind under undtagelsesbestemmelser i vedkommende stats lovgivning, eller fordi ansøgeren ikke har opfyldt forpligtelsen til at have en lokal patentagent eller lignende. Stater, der forbehandler ansøgninger, kan undgå en sådan virkning.

I et følgende kapitel bestemmes, at patentansøgeren yderligere kan anmode bureauet om et international certifikat for patenterbarhed. Et sådant international certifikat udfærdiges efter en forbehandling, og også denne kan foretages enten af det internationale institut i Haag eller af en eller flere nationale patentmyndigheder. Den pågældende patentmyndighed behandler sagen på sædvanlig måde i samarbejde med ansøgeren og giver indstilling til bureauet om meddelelse af et sådant certifikat, hvis betingelserne herfor foreligger. Betingelserne er de sædvanlige: nyhed, opfindeshøjde og anvendelsesmulighed inden for industrien i videste forstand.

Ansøgeren kan herefter gå til de stater, han har valgt at ønske patent i, med sit certifikat, og i disse stater tages ansøgningen op på nationalt grundlag. Den kan afslås, hvis staten f. eks. har særlige undtagelsesregler, eller hvis der i vedkommende stat foreligger en ældre kolliderende ansøgning. Principielt kan vedkommende stat afslå ansøgningen af en hvilken som helst grund, som den nationale patentlovgivning indebærer; men det vil selvsagt i praksis være vanskeligt at

foretage en egentlig revision af den skete forbehandling, og man må vel have særdeles gode grunde til at afslå en ansøgning, der er ledsaget af et sådant certifikat.

Fra bureauets side har man givet udtryk for, at det vil lette etableringen af en sådan ordning, hvis det bliver et relativt begrænset antal patentmyndigheder, der bistår bureauet med nyhedsundersøgelsen og forbehandling. I det foreliggende oplæg synes man at være inde på, at man skulle holde sig til 5-6 nationale og internationale undersøgelsesinstitutter, og man har specielt peget på, foruden det internationale institut i Haag, patentmyndighederne i Moskva, München, Washington og Tokyo.

Det nu foreliggende forslag, der stiler mod etablering af en særlig union i tilknytning til Pariser-unionen og inden for dens medlemskreds, har, som det vil ses, vakt stor interesse inden for de største industrilande. Man må formentlig se i øjnene, at en ordning efter disse linier inden få år vil kunne blive en realitet. Ordningen kan vel mindre lidt om de tanker, der har været fremme inden for EEC og EFTA, i særdeleshed den sidste, men er for så vidt mindre ambitiøs, som den i hvert fald formelt ikke berører de enkelte landes nationale suverænitet i relation til patentudstedelsen, og den har den væsentlige praktiske fordel, at den ikke kræver iværksat et nyt stort internationalt patentinstitut, men baserer sig på nogle af de bestående nationale patentmyndigheder. Det er vel på den anden side et forhold, som kan medføre visse vanskeligheder, idet det på forhånd synes en meget stor opgave at få 5-6 nationale og internationale myndigheder til at arbejde i detalier ud fra samme synspunkter og skabe en helt ensartet behandling og bedømmelse inden for de pågældende patentinstitutioner.

Kommer en sådan ordning til veje, vil den, uanset at afgørelserne er overladt til de nationale myndigheder, utvivlsomt medføre

en betænkelig degeneration af de patentinstitutioner, der ikke er med i den internationale sagsbehandling, idet der både kvantitativt og kvalitativt vil finde en sådan reduktion sted af disse myndigheders arbejde, at det vil være vanskeligt at opretholde institutioner af en faglig kvalitet, som det nationale erhvervsliv kan være tjent med.

For vort vedkommende bliver spørgsmålet derfor, hvilken indflydelse man i givet fald vil kunne få. Den indflydelse, som ethvert medlem gennem unionens forskellige organer selvsagt må have, vil formentlig være af meget begrænset karakter, og det må derfor synes naturligt, at man ser på spørgsmålet om et mere indgående medarbejderskab.

Efter handelsministeriets mening vil en nordisk patentinstitution, således som den foreligger i det Folketinget forelagte patentlovsforslag, der jo i realiteten er en fællesnordisk patentinstitution, opdelt på 4 samarbejdende bureauer, være den, som naturligt kunne indgå som den 6. med BIRPI samarbejdende patentmyndighed efter det internationale institut og de fire nævnte patentværker. England råder ikke over de faciliteter, der kræves til en nyhedsundersøgelse og forbehandling som forudsat i planen, idet man i England kun undersøger i relation til tidligere engelsk materiale. Frankrig har ikke i dag nogen forundersøgelse, og Norden er vel derfor som samlet institution den som i kvalitet og omfang kommer næst efter Rusland, Tyskland, USA og Japan.

Man bør formentlig nu se i øjnene, at et nordisk samarbejde, hvis BIRPI-planen kommer til udførelse, er vor eneste mulighed for at få direkte indflydelse på patentpolitikken, og at man i modsat fald vil kunne risikere i praksis at måtte acceptere, hvad der bestemmes udefra uden at have nogen væsentlig indflydelse på patenteringsforhold.

Bilag 9.

Udvalgets spørgsmål 25-27 af 1. marts 1967 til handelsministeren.

Spørgsmål 25. Patentmyndigheden er efter gældende lov patentkommissionen og efter lovforslaget patentdirektoratet.

Som forholdene er nu, er patentdirektoratet sekretariat for patentkommissionen samtidig med, at patentdirektøren er formand for patentkommissionen. Patentkommissionens medlemmer er ikke tjenestemænd. De er teknisk-kyndige og patentkyndige, de har deres eget kontor i patentdirektoratets bygning og mødes til plenarforsamlinger.

Som forholdene er nu, består patentdirektoratets virksomhed dels i den ydre, formelle og skriftlige behandling af ansøgningerne samt i forundersøgelsen, d. v. s. fremskaffelse af relevant modholdelsesmateriale, dels derudover i en forbehandling, herunder indledning af korrespondance med ansøgerne, således at sagen er delvis klarlagt, når den forelægges patentkommissionen.

Det er altså patentkommissionen og den alene, der bevilger eller afslår patenter, og det er patentkommissionen, der som plenarforsamling inden for lovgivningen rammer holder udviklingen inden for patentområdet i takt med den tekniske og samfundsmæssige udvikling og sikrer ensartethed og kontinuitet i sagsbehandlingen og retstilstanden.

Ifølge lovforslaget vil det fremtidigt være patentdirektoratet, der med dets stab af tjenestemænd, forundersøgere og forbehandlere er patentmyndigheden. Det bliver et direktorat uden nogen form for parlamentarisk kontrol, der skal forme Danmarks patentpolitik og, som ovenfor nævnt, holde denne i overensstemmelse med den tekniske og samfundsmæssige udvikling. De funktioner, patentkommissionen i denne henseende har haft som et uafhængigt, nævns-lignende organ, skal øjensynligt — som supplement til patentdirektoratets virksomhed — yderligere erstattes med patentankenævnet, som omtalt i § 8, stk. 2, i lovforsla-

get, men der oplyses intet nærmere om dette patentankenævnet og de ydre forhold omkring dets funktion. Det må vel forstås således, at patentankenævnet også skal have til huse i selve patentdirektoratets bygning. Det synes imidlertid ikke at fremgå, at det f. eks. skulle have eget sekretariat til rådighed, eller at det skulle fungere som plenarforsamling, men kun, at det skulle tage standpunkt til de enkelte sager, stykkevis og delt, altså en arbejdsform, der fuldstændigt adskiller patentankenævnets funktioner fra den nuværende patentkommissions funktioner.

På denne baggrund udbeder udvalget sig

- a) eksemplarer af den gældende patentlov,
- b) nærmere oplysning om, hvorledes patentankenævnets arbejde er tænkt tilrettelagt,
- c) patentkommissionens udtalelse om lovforslagets § 8 i særdeleshed og om Kap. II i almindelighed under henvisning til, hvad der er anført i spørgsmålets indledning.

Spørgsmål 26. Ifølge lovforslagets § 23 optages en ansøgning til fortsat behandling af patentdirektoratet, efter at den har været fremlagt og efter eventuelle indsigelser, som en ansøger ifølge § 23, stk. 2, skal gøres bekendt med og have lejlighed til at udtale sig om.

Er det ikke principielt forkert, at det er den samme instans, der først godkender en ansøgning til fremlæggelse og derefter atter vurderer samme ansøgning efter eventuel indsigelse? Bør ikke sagens fortsatte behandling foretages af patentankenævnet?

Udvalget udbeder sig patentkommissionens udtalelse om disse spørgsmål.

Spørgsmål 27. Udvalget udbeder sig patentkommissionens udtalelser om lovforslagets kap. III.

Handelsministerens besvarelse af 5. september 1967 af udvalgets spørgsmål 25-27.

I besvarelse af udvalgets spørgsmål 25-27 (udvalgets bilag 35) tillader jeg mig i fortsættelse af min besvarelse af 13. april 1967* at fremsende en fra patentkommissionen modtagen udtalelse af 1. september 1967.

Til det i kommissionens skrivelse anførte vil jeg gerne udtale følgende:

Med hensyn til kommissionens besvarelse af udvalgets *spørgsmål 25 c* bemærkes, at jeg kan tiltræde kommissionens ønsker med hensyn til ændringer af lovforslagets § 8, 1. og 2. stk., således at „patentankenævnet“ indføres i § 8, 1. stk., og således at der i paragraffens 2. stk. gives nærmere regler om patentankenævnets sammensætning og medlemmernes kvalifikationer. Dog kan jeg ikke være enig i den foreslåede ændring, hvorefter ankenævnets formand kan udpeges også blandt de tekniske medlemmer, idet det må synes naturligt, at formandens opgaver, der dels består i ledelsen af den mundtlige forhandling med parterne, dels i opgaver af rent administrativ karakter, varetages af en juridisk sagkyndig.

Med hensyn til kommissionens ønsker om, i hvilket omfang patentankenævnet skal tage stilling til en foreliggende ansøgning, herunder i hvilket omfang nyt materiale kan indbringes under ankenævnsbehandlingen, om nævnets mulighed for at indhente oplysninger fra patentdirektoratet eller specielt sagkyndige, om afgørelsernes affattelse og offentliggørelse m. v., er jeg enig i det af kommissionen fremførte og agter at optage hertil sigtende bestemmelser i de forskrifter, der vil blive udarbejdet for ankenævnets virksomhed.

For så vidt angår kommissionens ønske om, at der i loven optages en særlig regel, hvorefter patentankenævnets medlemmer

ikke selv eller gennem andre må udtage patent eller optræde som fuldmægtig for andre i patentsager, vil jeg ikke udtale mig imod, at en sådan bestemmelse optages i loven, om dette ønskes. Hvis dette ikke sker, vil en bestemmelse af denne karakter blive optaget i forskrifterne. Forskrifterne vil tilige komme til at indeholde bestemmelser om, hvornår et medlem bør vige sit sæde.

Også de fremsatte ønsker med hensyn til ankenævnets lokale placering kan jeg tilslutte mig, og ønsket om, at ankenævnet til sin tid får lejlighed til at udtale sig om sin forretningsgang, vil selvsagt blive imødekommet.

Patentkommissionens udtalelse til *spørgsmål 26* giver mig ikke anledning til bemærkninger.

For så vidt angår patentkommissionens udtalelse ad *spørgsmål 27* vil jeg gerne meddele, at jeg ikke kan tilslutte mig den af kommissionens flertal foreslåede ændring i forslaget § 34, der i øvrigt ville forudsætte, at tilsvarende ændring optoges i de tre andre nordiske landes lovforslag, hvilket næppe vil kunne forventes. Jeg fremhæver i denne forbindelse, at der hverken i patentlovforslaget eller i den nuværende lovgivning er nogen adgang til ved behandling af en patentansøgning at tage hensyn til særlige erhvervsmæssige interesser i det enkelte land, og at selve baggrunden for flertallets ønsker derfor er udtryk for en opfattelse, der harmonerer dårligt med moderne patentlovgivning. Den foreslåede tilføjelse harmonerer også dårligt med ånden i Pariserkonventionen, jfr. dennes artikel 2, der forudsætter en fuldstændig ligestilling mellem udlændinge og indlændinge i patentmæssig henseende.

Tyge Dahlgaard.

Til folketingets patentlovsudvalg.

*) Ikke optrykt.

Underbilag.

PATENTKOMMISSIONEN

Den 1. september 1967.

I anledning af, at de af folketingets udvalg angående forslag til patentlov m. fl. love rejste spørgsmål nr. 25 c, 26 og 27 (udvalgets bilag 35) er forelagt patentkommissionen til udtalelse, skal kommissionen, der på møder d. 12. maj, d. 7. og d. 27. juni samt d. 29. august 1967 har drøftet spørgsmålene, meddele følgende:

Ad udvalgets spørgsmål 25 c, hvori udvalget ønsker patentkommissionens udtalelse om lovforslagets § 8 i særdeleshed og om kapitel II i almindelighed.

Patentkommissionen skal hertil udtale, at efterkrigsårenes betydelige stigning i antallet af patentansøgninger og det samtidig forøgede almindelige behov for teknikere inden for industri og forskning gør det nødvendigt også inden for patentadministrationen at gennemføre en arbejdsrationalisering. Det er patentkommissionens erfaring gennem mangeårig behandling af patentansøgninger, at i (skønsmæssigt anslået) 90 pct. af de sager, der forelægges de tekniske medlemmer til godkendelse, sker der en i hovedsagen ubetinget tiltrædelse af den indstilling, der er givet af patentkommissionens forbehandlere. Ud fra denne erfaring, samt i erkendelse af den offentlige fremlæggelses kontrollerende funktion, finder vi det rimeligt som en væsentlig arbejdskraftbesparende foranstaltning, at afgørelsen af patentansøgninger i 1. instans overføres til patentdirektoratet.

Med hensyn til klageinstansen fremgår det af bemærkningerne til lovforslagets § 8, at det bl. a. under hensyn til den udvidede klageadgang, der foreslås i loven, er af betydning, at klagemyndigheden sammensættes af personer, der foruden at være teknisk sagkyndige også har erfaring med hensyn til patentlovgivning og patentpraksis. Man ønsker derfor klageinstansen organiseret som en fast instans.

Patentkommissionen kan tiltræde disse synspunkter og skal i denne forbindelse henvise til, at de indvendinger, der fra forskellig side, bl. a. fra Industrirådet og patentagenterne, er fremkommet mod den eksisterende klageinstans — en for behandling af den konkrete sag nedsat særlig kommission — synes at være begrundet i en manglende patentteknisk kontinuitet i afgørelserne fra de varierende særlige kommissioner til trods for, at man har haft højt kvalificerede teknisk og patentteknisk sagkyndige som faste næstformænd for disse kommissioner.

Imidlertid ses lovforslagets tekst ikke at fjerne denne mangel ved den hidtidige klageinstans. Efter lovforslaget etableres en ny klageinstans, der i praksis vil kunne komme til at fungere på meget nær samme måde som den hidtidige klageinstans og derfor med denne mangel bibeholdt. Ifølge lovforslagets § 8 skal man have en række fast udpegede, teknisk sagkyndige, og formanden for ankeinstansen bestemmer under hensyn til den enkelte sags beskaffenhed, hvem og hvor mange af nævnets medlemmer der skal deltage i sagens behandling.

Forholdet er i dag i praksis det, at handelsministeriet efter indstilling fra næstformanden udnævner de øvrige tekniske medlemmer af de særlige kommissioner fra en i princippet ubegrænset kreds af sagkyndige personer, hvoriblandt man under hensyn til den enkelte sags beskaffenhed udpeger de personer, som skal opfordres til at indtræde som medlemmer i en til behandling af en konkret sag nedsat særlig kommission.

Det ny ifølge lovforslagets tekst bliver således i alt væsentligt kun, at den vide kreds, hvoriblandt handelsministeriet udpeger de sagkyndige, afløses af en udnævnelse af permanente medlemmer. En større ensartethed i klageinstansens afgørelser opnås næppe alene derved.

Man har forstået, at det er tanken i klageinstansen at udnytte den patenttekniske sagkundskab hos patentkommissionens nuværende teknisk sagkyndige medlemmer og hos nogle af de til de særlige kommissioner oftere anvendte teknisk sagkyndige. Uanset denne start vil patentankenævnet dog i løbet af relativ kort tid mangle patentteknisk kontinuitet i afgørelserne som i dag de særlige kommissioner, såfremt man ikke bl. a. gennem muligheden for på plenarmøder at drøfte generelle spørgsmål sikrer, at nye tekniske medlemmer bibringes den fornødne patenttekniske sagkundskab. Det må her erindres, at der nødvendigvis må ske en jævn udskiftning af de tekniske medlemmer, som det i dag er tilfældet i patentkommissionen, hvor såvel alder som afgang til anden beskæftigelse erfaringsmæssigt giver nogen omend ikke hyppig udskiftning.

Under hensyn til det anførte må patentkommissionen finde det ønskeligt, at forslaget, i højere grad end det nu er tilfældet, indeholder bestemmelser om patentankenævnets sammensætning og funktioner m.v. Man vil således finde det rigtigt, om der i forslagets § 8, 2. stk., angives en vis begrænsning i antallet af medlemmer, i hvilken henseende man finder, at et antal på indtil 18 medlemmer måtte være passende, idet det herved sikres, at de enkelte medlemmer kommer til at deltage i behandlingen af et passende antal sager, medens på den anden side de forskellige tekniske områder vil kunne blive repræsenteret i fornøden udstrækning. Man finder det endvidere ønskeligt, om det angives, for hvilket tidsrum de pågældende medlemmer udnevnes, og finder et åremål på 5 år rimeligt. Med hensyn til medlemmernes kvalifikationer må man finde det ønskeligt, at det særligt angives, at de ikke-juridiske medlemmer skal have den bedst mulige særlige sagkundskab i patentteknik samt have afgangseksamen fra Danmarks tekniske Højskole eller afgangseksamen fra anden højere læreanstalt. Man går ud fra som en selvfølge, at ingen i patentdirektoratet eller ved et patentbureau ansat kan være medlem af patentankenævnet.

Det er patentkommissionens opfattelse, at det vil være rigtigt, at det i § 8, 1. stk., angives, at patentmyndigheden består af Direktoratet for patent- og varemærkevæse-

net og patentankenævnet, således at bestemmelserne i forslagets kap. II finder anvendelse på patentankenævnet i det omfang det kan finde sted efter sagernes karakter.

Endvidere finder patentkommissionen det ønskeligt, om formanden udpeges af handelsministeren blandt medlemmerne, uden at ministeren er bundet til at udpege et af de juridiske medlemmer.

Herudover ville man finde det ønskeligt, om der i lovforslaget, f. eks. i § 25, blev indføjet bestemmelser, der nærmere angiver, i hvilket omfang patentankenævnet skal tage stilling til den foreliggende patentansøgning. Det bør efter kommissionens mening fremhæves, at der må være adgang til over for ankenævnet at fremsætte nye krav og anbringender, ligesom der over for ankenævnet bør kunne fremføres nye beviser. Ankenævnet bør have mulighed for at anmode patentdirektoratet om at foretage yderligere forundersøgelser m. v., ligesom ankenævnet bør kunne indkalde udtalelser fra specielt sagkyndige.

Man finder det endvidere ønskeligt, at det nærmere præciseres, at nævnets afgørelser skal være udførligt og skriftligt begrundet med angivelse af eventuel dissens, således at de kan være retningsgivende og vejledende for patentdirektoratet og erhvervslivet. Afgørelserne bør være offentligt tilgængelige. Patentankenævnet bør have mulighed for ved plenarmøder at drøfte spørgsmål af principiel og generel art.

Endelig finder man det ønskeligt, at der optages en særlig regel om, at patentankenævnets medlemmer ikke selv eller gennem andre må udtage patenter eller optræde som andres fuldmægtige i patentsager, ligesom der bør optages bestemmelser om, i hvilke tilfælde et medlem bør vige sæde under hensyn til hans forbindelse med den pågældende sag eller dens parter.

Til forslagets § 25 skal man i øvrigt bemærke, at man må finde det rigtigt, at klageafgiften sættes så lavt som muligt.

Under hensyn til patentankenævnets i forhold til de særlige patentkommissioner ændrede karakter med videregående mulighed for at behandle nyt materiale må det anses for hensigtsmæssigt, at patentankenævnet har til huse sammen med patentdirektoratet med deraf følgende adgang til direktoratets bibliotek og øvrige materiale.

Endvidere peger man på, at patentankenævnet, der forudsættes nedsat med den nye lovs ikrafttræden, bør have adgang til at udtale sig om ankenævnets forretningsgang.

Ad spørgsmål 26.

Med hensyn til spørgsmål 26 angående afgørelser af sager, hvori der foreligger indsigelse, bemærkes, at indsigelsen enten kan være begrundet med, at indsigeren kan fremdrage materiale af nyhedshindrende karakter eller andre forhold, som patentdirektoratet ikke tidligere har taget stilling til, eller med, at patentdirektoratets bedømmelse af det allerede fremdragne materiale efter indsigerens mening er fejlagtig. Ofte vil der være tale om en kombination af de to former for indsigelsesbegrundelse.

Patentkommissionen har forståelse for det synspunkt, at det navnlig i de tilfælde, hvor indsigelsen alene er begrundet med en anden bedømmelse af det allerede tidligere fremdragne materiale, kan synes betænkeligt, at spørgsmålet på ny afgøres af den samme instans, som allerede har taget stilling til spørgsmålet. Forholdet er imidlertid det, at der selv i sådanne tilfælde kan være fremdraget nye synspunkter, som det vil være rigtigt, at patentdirektoratet tager stilling til. Hertil kommer i særdeleshed, at der ikke vil være mulighed for at sondre mellem indsigelser efter det grundlag, på hvilket de er baseret. Det forekommer lidet tilfredsstillende, om indsigelsessager, der ofte vil være blandt de vanskeligste sager at afgøre, skulle underkastes en behandling, der berøver parterne en ankeinstans, hvilket ville være tilfældet, hvis afgørelsen af indsigelsen i 1. instans blev henlagt til patentankenævnet. Kommissionen mener derfor ikke, at det vil være rigtigt at ændre forslaget bestemmelser vedrørende indsigelser.

Man fremhæver, at indsigelsesinstituttets formål er gennem henvendelse til almenheden at opnå en supplerende af det materiale til bedømmelse af en opfindelses patenterbarhed, som patentdirektoratet er i besiddelse af, idet en række forhold til belysning af spørgsmålet om opfindelsens nyhed — f. eks. utrykte foredrag, åbenlys udnyttelse af opfindelsen m. v. — ikke kan

forventes at være direktoratets forundersøgere bekendt. Der kan også inden for det trykte materiale på grund af dettes mere og mere omfattende karakter foreligge trykskrifter, der ikke findes tilgængelige i direktoratet. Som et led i direktoratets forundersøgelse bør indsigelser derfor behandles i patentmyndighedens første instans, således som det også er tilfældet i andre forundersøgende patentinstitutioner, og som det i dag er gældende her i landet. Forholdet svarer i denne henseende også til, hvad der er foreskrevet i den gældende varemærkelov. At der kan foreligge tilfælde, hvor indsigeren ikke bringer nyt materiale ind i sagen, men har en anden bedømmelse af det foreliggende materiale, end patentdirektoratet ved fremlæggelsen har givet udtryk for, ændrer ikke kommissionens opfattelse. Indsigeren har normal ankeadgang og kan således ad denne vej bringe sine synspunkter for patentankenævnet.

Ad spørgsmål 27.

Med hensyn til spørgsmål 27, hvori udvalget udbeder sig patentkommissionens udtalelse til lovforslagets kapitel III, skal man meddele, at nogle af kommissionens medlemmer principielt finder, at det nordiske patentsamarbejde bør begrænses til forundersøgelsen samt behandlingen i øvrigt indtil fremlæggelsen, medens endelig stillingtagen til patenterbarheden såvel som behandling af indsigelser bør ske for hvert land for sig. Disse medlemmer fremhæver, at en sådan ordning i princippet ses at svare til den af Bureau International des Réunions pour la Protection de la Propriété Intellectuelle (BIRPI) udarbejdede skitse til internationalt patentsamarbejde, hvilket ikke er tilfældet med lovforslaget.

De nævnte medlemmer forstår imidlertid de stærke ønsker om en arbejdsomkostningsbesparelse gennem en rationalisering i videst muligt omfang af sagernes behandling og kan derfor — uanset deres principielle synspunkt — efter omstændighederne som patentkommissionens øvrige medlemmer tilslutte sig den foreslåede rationaliseringsordning, jfr. dog nedenfor for så vidt angår spørgsmålet om behandlingen af sager, hvori der er fremsat indsigelse, på hvilket punkt patentkommissionen står delt.

Man kan således tilslutte sig, at en nordisk patentansøgning alene forbehandles i det land, hvori ansøgningen er indgivet (primærlandet).

Fører forbehandlingen til afslag, kan denne afgørelse indankes for primærlandets ankenævn, og fastholdes afslaget af ankeinstansen, er ansøgningen herefter endeligt afslået for alle de lande, den omfatter (dog med mulighed for videre behandling efter de enkelte landes regler, for Danmarks vedkommende domstolsprøvelse).

Godkendes en nordisk patentansøgning til fremlæggelse af primærlandets myndigheder, oversendes den til fremlæggelse i de lande, den omfatter, og fremkommer der ikke indsigelse mod ansøgningen, meddeler primærlandet patent for de pågældende lande på det foreliggende grundlag.

For så vidt kan patentkommissionen således tilslutte sig de i kapitlet indeholdte bestemmelser.

Med hensyn til den videre behandling af nordiske ansøgninger, hvori indsigelser er fremsat, er der som nævnt ikke enighed mellem patentkommissionens medlemmer.

Nogle medlemmer (Jessen, Hoff, P. F. Jensen, Prohaska, Kjær, Meldahl, Mathiesen, Bramslev og Franck) mener, at det ikke bør overlades til en anden nordisk patentinstitution at afgøre sager, hvori der i Danmark er nedlagt indsigelse imod den pågældende ansøgning, men at det i sådanne tilfælde bør være den danske patentmyndighed, der, for så vidt angår spørgsmålet om patentets udfærdigelse for Danmarks vedkommende, træffer afgørelse i sagen. Det fremhæves i den forbindelse, at antallet af indsigelsessager er forholdsvis ringe, antagelig omkring 5 pct., og at det antal tilfælde, hvor indsigelse vil blive nedlagt i Danmark, vil være så lille, at en ændring af den art ikke i væsentlig grad vil kunne reducere forslaget betydning i rationaliseringsmæssig henseende, og at forslaget også for parterne kun i ringe grad vil medføre øgede udgifter, idet der erfaringsmæssigt kun i et fåtal af ansøgninger vil blive tale om en ændring af ansøgningen, som kan medføre forøgede trykkeomkostninger. Indsigelsesserne vil som regel enten føre til afslag eller

til patent i overensstemmelse med den fremlagte ansøgning. De pågældende medlemmer ønsker derfor en tilføjelse til f. eks. lovforslagets § 34, gående ud på, at den videre behandling af en nordisk patentansøgning, der omfatter Danmark, når indsigelse mod ansøgningen er fremsat i Danmark, skal finde sted her i landet for så vidt angår spørgsmålet om meddelelse af patent for Danmark. Tre af de pågældende medlemmer*) (Jessen, Hoff og P. F. Jensen) mener, at man ellers risikerer, at det nordiske samarbejde finder sted på bekostning af erhvervsinteresser i Danmark. Dette synspunkt er begrundet bl. a. i den kendsgerning, at der er adskillige eksempler på, at ansøgninger om patent på samme opfindelse har ført til forskelligt resultat i de forskellige nordiske lande, selv i tilfælde, hvor patenterbarhedskriterierne i dag er de samme i disse lande. Det ses derfor at være nødvendigt — og også retfærdigt — at lovens bestemmelse om, at en ansøger til varetagelse af sine erhvervsinteresser frit kan vælge primærland, modsvares af en bestemmelse, der tillader en indsiger at varetage sine erhvervsinteresser ved at få en indsigelse behandlet særskilt i et af ham valgt land, således at en indsigelse i dette fald ikke alene behandles i primærlandet.

Andre af kommissionens medlemmer (Tuxen, Georg Jensen, Heegaard og Larsen) fremhæver, at de i de nordiske lande forelagte lovforslag indebærer, at betingelserne for at erhverve patent i enhver henseende er de samme i de fire af ordningen omfattede lande, og at også fremgangsmåden ved sagens behandling er i alle detaljer ens. Det må derfor synes lidet naturligt at foretage en sondring mellem behandlingen af sager, hvori indsigelse er fremkommet i Danmark, og sager, hvor indsigelse er fremsat i et andet af de nordiske lande. Disse medlemmer fremhæver, at forslaget, der synes at forudsætte, at de øvrige nordiske patentinstitutioner ved behandlingen af sagerne skulle tage nationale hensyn i betragtning, let vil kunne medføre, at der under behandlingen af nordiske patentansøgninger i de øvrige nordiske lande fra dansk side fremsættes rent temerære indsigelser med

*) De følgende linjer er af disse medlemmer ønsket vedføjet, efter at drøftelserne inden for kommissionen var tilendebragt.

henblik på at få sagen, for så vidt angår Danmark, behandlet her i landet. De pågældende medlemmer mener derfor, at lovforslagets bestemmelser i denne henseende vil være at foretrække.

Det tilføjes, at professorerne K. A. Jensen og K. V. Olsen ikke har deltaget i behandlingen af besvarelsen for så vidt angår spørgsmål 27.

P. K. V.

Tuxen.

Til handelsministeriet.